

## Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt  
Félévre ..... 2 frt  
Égész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként  
kétszer.

## HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség  
és  
kiadóhivatalBudapest, József-körút  
5. szám.Kéziratokat vissza nem  
küldünk.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet, a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet, a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet, a „Budapesti Torna-Egylet a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet, a „Debreczeni Torna-Egylet, az „Egyetemi Athletikai Club, „Első Magyar Vivő-Egylet, az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egylet, a „Fertői Csónakázó-Társaság, a „Győri Csónakázó-Egylet, a „Kassai Korcsolyázó-Egylet, a „Kolozsvári Athletikai Club, a „Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet, a „Föv. Vivő-Club, a „Körmendi Athletikai Club, a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet, a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet, a „Makói Torna-Egylet, a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet, a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet, a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet, a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl. a „N-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet, a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet, a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet, a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet, a „Nemzeti Hajós-Egylet, a „Neptun Budapesti Evező-Egylet, az „Ó-Becsei Kerékpár-Egylet, az „Ó-Budai Torna-Egylet, a „Pécsi Athletikai Club, a „Pozsonyi Hajós-Egylet, a „Pozsonyi Torna-Egylet, a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet, a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet, a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet, a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club, a „Soproni Korcsolyázó-Egylet, a „Szabadkai torna-Egylet, a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör, a „Szegedi Csónakázó-Egylet, a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet, a „Szegedi Torna-Egylet, a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet, a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet, a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet és az „Újvidéki kerékpár- (Bicyeli, Egyesület, a „Pápai korcsolya-Egylet, a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-Egylet, „Szegedi Kerékpár-Egylet, „Veszprémi torna-Egylet, „Tordai korcsolyázó-Egylet, „Budapesti Torna-Club, „Zombolyai atletikai club, a „Szászvárosi atletikai club, a „Szolnoki korcsolyázó-Egylet, a „Budapesti polgári lövészegylet, „Sportkedvelők köre, a „Magyar Úszó-Egylet

## HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

## Tekintetes Szerkesztőség!

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, miszerint választmányi ülési határozat alapján becses lapját a „Torna-egylet hivatalos közlönyéül választotta.

Kiváló tisztelettel

„Torna-Egylet” Barsestlep.

Bartay  
alelnök.

## A testi nevelés az angol internatusokban.

Irtá: Dr. Erődi Béla kir. tanácsos, tankerületi főigazgató.

Felolvaslatolt a pedagógiai társaságnak 1893-ik évi május 21-iki ülésén.

(Folytatás.)

Az etoni játéktérnek egy távolabbi részében láttam egy békésebb mulató társaságot; lányok játszottak lawn-tennist, jó kedvvel, pajzán elevenséggel. Itt is ily közel szemben egymással látva a cricket és lawn-tennis-játékot, igazat kell adnom Mr. Merriott-nak, midőn e két játéknak szerepéről beszélt. A lawn-tennis lányoknak, a cricket fiuknak való, s én hozzáteszem, hogy angol ifjaknak, mert angol temperamentum is kell ahhoz a játékhoz, s úgy hiszem, minálunk egyhamar és egykönnyen nem igen volna meghonosítható.

A játéktérről a Temse hidjához mentünk, mialatt Merriott tanár az angol iskolák fegyelméről beszélt. A testi büntetés (a flogging). a vesszőzés náluk ma is szokásban van, mondá, e nélkül mi tökéletes fegyelmet tartani nem tudunk. A flogging ma, igaz, nincs oly sűrűn és oly keményen alkalmazva, mint nem régen; de vannak kihágások, melyeket csak szigorú büntetéssel lehet megtorolni. Visszaélést nem lehet alkalmazásában elkövetni; mert a headmaster (főtanító) maga hajtja végre

azt. Hát, önök, kérdé, mivel büntetnek? Midőn hallotta, hogy az atyai intésnek különféle fokozatait alkalmazzuk, s ha mindezek nem használnak, kizárják a tanulót; hangosan kaczagott, majdnem hihetetlennek tartva, hogy ilyen eszközökkel fegyelmezni tudunk. Akkor az önök tanítványai más természetűek lehetnek, mint a mieink, angol tanulók csupán szép szóval fegyelmezni nem lehetne. És mégis azok után, a miket olvastam és magam is tapasztaltam, az angol ifjak bár elevebbek, talán nyersebbek, mint a mi ifjaink; mégis úgy találtam, hogy az iskolai rend és fegyelem tekintetében könnyen vezethetők. Százával láttam tanulókat csoportosulni, élénken, zajosan mulatni s a kapitányfiu egy hívása, egy adott jele elég volt arra, hogy ők rendbe sorakozzanak vagy elcsendesedjenek. Ez a fegyelmeztség nekem több helyen és több izben is feltűnt. A rend, fegyelem iránti érzék az angol ifjuságban csakugyan példás és közmondásos. Harrowban is volt alkalmam egy teremben közel háromszáz tanulót együtt látni; de ott a legcsekélyebb zajnak vagy beszélgetésnek nesztét se lehetett hallani, pedig pár percz mulva a játéktéren élénk zaj verte fel a közeli vidéket.

Mr. Merriott kérésemre a künnlakó tanulókról, az ugynevezett városiakról (oppidans) is teljes tájékozást adott. Az etoni kollegiumnak van 21 boarding-housea, ezeket az intézet egy-egy tanára veszi bérbe s minden egyes boarding-house bérlője kap 40 tanulót teljes ellátásra, gondozásra. A boarding-houseok a kollegium headmasterének felügyelete alatt állanak. A 900 városi fiu fegyelmezése, házi rendje egészen a kollegium rendszabályai szerint történik. Ha elég vállalkozó tanár nincsen, úgy idegenek is kaphatnak a headmastertől boarding housekat, ezeket az idegen bérlőket dames (asszony) névvel illetik gúnyosan. Ezek épúgy alá vannak vetve az iskola fegyelmének, mint a tanárok háza, sőt a headmaster ezek felett még szigorubban őrködik. A mely boarding-house-tartó csak legkisebb kihágást is elnéz növendékeinek, vagy az iskolával szemben mulasztást követ el, elveszíti háztartási jogát. Ez a boarding-house-rendszer az iskolai nevelés igazi mintakepe. A házak egyikét meg is tekintetem. Ezek tágas, szép nagy épü-

letek, kényelmes beosztással, igazi családi otthonai a növendékeknek. Minden tanulóknak van külön szobája, hol nappal dolgozik, tanul, éjjel alszik. A boarding-house növendékei, számra mindig negyvenen, csak az ebédlőben, a közös olvasó-szobában vagy a ház játéktérén és kertjében találkozhatnak egymással. Idegen boarding-houseok növendékei egymást meg nem látogathatják; erre a tillalomra szigorúan vigyáznak. Az oppidansok mindegyike kap egy tutort a tanári testület tagjai közül, a ki a tanulóval szemben a szülői házat helyettesíti, a tanulóknak mindenben atyai vezetője s a szülői ház és iskola között a közvetítő. A kiválasztott tutor a tanulóknak egész kollegiumi ideje alatt megmarad. Az oppidansok Eton határát át nem léphetik, a Temse túlszéljára, Windsorba se mehetnek engedelem nélkül; csak hajthatatlan szigorral és annak következetes alkalmazásával lehet e közel ezer tanulóval a rendet, fegyelmet fenntartani. Nagy jótétemény ezen fiúkra, hogy kisebb csoportokban családi jellegű nevelésben részesülnek. A boarding-house lelke a ház asszonya, a tanár neje, a ki a tanulókkal szemben az anya tisztét van hivatva végezni. A ház asszonya ül a tanulók ebédjénél az asztalfőn, részt vesz a tanulók szórakozásaiban, társalgásában; az ő keze, az ő vezetése mindenütt ott van, ha nincs is ott a tanulók között. En ennek a nevelésnek tulajdonítom azt, hogy az angolokban a családiasság érzete oly nagyon ki van fejlődve és oly nagy tiszteletben részesül. Hogy az ily rendszerű nevelés mennyivel jobban megközelíti, sőt sok esetben fölülmulja a családban kapott nevelést, gondozást, azt felesleges is fejtegetnem, valamint azt sem, mennyivel helyesebb ez, mint a francziák és olaszok kaszárnya rendszere, hol több száz, sőt néhol ezer, másfélezer tanuló van egy nagy épületbe összehúzóva és katonás elbánás alá fogva. Az angolok boarding-house rendszere lehetővé teszi, hogy a tanulók egyénisége, külön hajlama érvényesüljön és önálló jellemű kiképződjenek. A tömeg nevelésnél az egyénnek alig van alkalma magát érvényesíteni, együtt kell haladnia a tömeggel, a felállított keretben kell mozognia, hogy a rend meg ne bomoljon. Angliában az egyéni önállóság, a függetlenség érzetének ápolása és képzése a nevelésnek és iskolázásnak egyik főelve. Azért van az iskolában is oly nagy tér engedve az egyéni hajlamnak, tehetségnek; azért választhat már a középiskolai tanuló is magának az egyes tanulmányok közül olyanokat, melyek tehetségének, jövő életpályának leginkább megfelelnek.

Mig Merriott tanárral ezekről eszmét cseréltünk s én az angol iskolai nevelés- és képzésnek ezen előnyéről elmélkedtem, megérkeztünk a Temse partjára, hol egy kisebb rét áll játéktérül a tanulók rendelkezésére. A folyón nagy sürgés-forgás volt ebben az órában. Közel ötven tanuló evett és versenyzett a vizen. Hajós dressük láthatóvá tette izmos karkajukat, erős vállukat, a dagadó ereket nyakukon. A hídról néztük a tarka, érdekes képet, melynek kívülünk helybeliek is sokan voltak nézői, bár e látványnak mindennap tanui lehetnek az etoniak és windsoriak. E testedző, egészséges gymnastikát a tanulók közül nagyon sokan művelik Etonban, bár, úgy vettem ki vezetőm szavaiból, hogy a tanárok nem barátai; mert nagyon elvonja a tanulókat a tanulástól és a játéktól, mely utóbbinak ők nagyobb barátai. A csolnázó tanulók itt évenként kétszer regattát is rendeznek, melynek megnézésére Londonból is igen sokan szoktak ide kirándulni.

Szíves kalauzom, a luncheon után, melyet a vendégszerető asztalánál családja körében költöttem el, az iskolában levén elfoglalva, szeretetreméltó neje és leánya

vették át a kalauzolásomat és egészítették ki az angol iskolákra vonatkozó közléseket. A vasuthoz is kikésérték, s bucsúzásakor meg kellett ígérnem, hogy legközelebről újra felkeresem Eton, mit részemről szívesen is tennék, mert a mit ott láttam és tapasztaltam egy nap alatt, s az előzékeny fogadtatás, a derék szíves tanár családja körében, olyan kellemes emlékü reám nézve, hogy miatok szívesen kívánkozom vissza a kedves Etonba.

#### *Harrow-On-The-Hill.*

Másnap korán reggel kirándultam a Londontól 15 kilométernyire fekvő Harrow-on-the-Hill-be, melynek iskolája egyike a legkedveltebbeknek és legnépszerűbbeknek, különösen az arisztokrácia körében. A város, mint neve is mutatja, halmon fekszik, mely körül tágas szép mezők terülnek el. A város egészséges, festői szép fekvésénél fogva iskolának igen alkalmas hely. Az iskolát 1571-ben John Lyon, egy harrowi kegyes polgár alapította, mint free grammar school, a város és vidék földművelő népének gyermekei számára; de úgy ez az iskola is, mint az etoni, idők folytán eltereltetett rendeltetésétől s szegény földművelők helyett az angol gazdag főúri családok gyermekei tanulnak benne. Az iskolának 500 tanulója van, kik kisebb-nagyobb boarding-houseokban vannak elhelyezve. Az iskola-telep a városnak legmagasabb pontján, kissé elkülönítve, fekszik. A boarding-houseok majdnem egy mintára épült pavillonok, vörös téglából és vörös cseréppel fedve. A lakóházak mindenike parkkal, virágos kerttel van körülvéve s a falak is folyondárral befuttatva. Ezeknél nyájasabb, kedvesebb házakat alig lehet képzelni. Az iskolaépületek a temető tőszomszédságában s a halom aljában fekszenek. Kiténik ezek közül az új nagy speak-room (diszterem), melyben az iskolai ünnepélyek, a díjkiosztások tartatnak. A tulajdonképi iskolaépület, hol az előadások tartatnak ódon-szerű s berendezése is nagyon egyszerű. Hosszú fapadok, mint a westministeriek, vonulnak végig a falak hosszában, melyekben a tanulók foglalnak helyet, mikor kikérdezési napokon az iskolába gyülekeznek. Az angol iskolákban a tanítás legnagyobb része otthon foly, az úgynevezett pupil-room-ban, s csak kikérdezési napokon (examination days) mennek fel a kollegiumba. Az intézetnek egyéb iskolahelyiségei közül régi gazdag könyvtára; természet-tani terme és szertára válik ki különösen. Az iskolában Angliának sok nagy embere nyerte kiképzését. Itt tanult többek közt Sir William Jones, a híres orientalista, kiről föl van jegyezve, hogy nyolcz nyelvet bírt igen jól, nyolczat kevésbé és azonkívül más tizenkét nyelvet értett, Byron, Althorp, Palmerston, Aberdeen, Dalhousie, Shaftesbury, Bulwer, Peel, Loftus, Hamilton, Sandon lordok, Dr. Troach dublini érsek, Sheridan, Malthus, Trollope, Manning bibornok, mindmegannyian kitűnő nevű emberek Anglia történetében, politikájában, egyházi életében és irodalmában, kikre mint volt tanítványaira nagyon büszke a harrowi iskola. Byronnak a régi iskolaépület falára sajátkezűleg bevéselt nevét kegyelettel őrzik és mutogatják. A szomszédos temetőben láttam azt a sírkövet is, melyen Byron tanuló korában pihenve költeményeket írogatott. A sírkő, mint szintén a költőre emlékeztető kegyelet tárgya, vasráccsal van körülvéve, hogy jobban megvédhessék a pusztulástól. E pont méltán lehetett a költő merengésének hedvencz helye; mert az egész szép vidék felett szétcsaponghat innen a tekintet s a szem szebbnél szebb hegyeken pihenhet.

A harrowi boarding-houseok közül alkalmas volt egyet belülről is megtekintetni. A harrowi házakban egyesével, néha kettősevel vannak elhelyezve a tanulók.

Egy-egy kis szobának berendezése áll egy asztalból, két székből, egy úgynevezett harrowi ágyból, egy könyv-állványból és mosdó asztalból. Az ágyat nappal összehajtják s így kevés helyet foglal el a kis szobában, éjjel szétbontva kényelmes alvóhelyül szolgál a fülke lakójának. A szoba falai jobbára egyszerű, barna tapetával vannak borítva és néhány képpel díszítve. A nagyobb boarding-houseokban (large houses) megvan a fagging-rendszer, a kisebb házakban (small houses) nem szokásos. A harrowi diákok között a fagging némileg különbözik a többi iskolákban szokásos szolgaságtól. Van nappali és éjjeli fagging (day-fagging és night-fagging). A fagging télen, mikor a tanulók szobáikra vannak utalva, súlyosabb teher a szegény kis diákokra, mint nyáron, mikor a fagnak is van alkalma kimenekülni a játéktérre, s így egy pár órára elkerülni mestere zaklatását. A fagnak kötelessége a hatodik osztálybeliek szobáját fűteni, tea-vizet forralni, fürdőt készíteni és megbízásokban eljárni. A fag zsarnokainak vontatott boy-oy-oy-oy! kiáltását volt alkalmam nem egyszer hallani s látni mily készségesen sietett a szegény diákokra, a hívásra ott teremni. A kisebb házakat a tanulók inkább szeretik a nagyoknál, mert ott jobb az ellátás, a ház ura is gondosabb, mint a nagyokban. Egy-egy tanulónak évi teljes ellátása, beleszámítva a tandíjat is, belekerül 210—220 angol fontba (2500—2600 ft), a kisebb házakban valamivel kevesebbe. Ezért kapnak lakást és négyszeri evést napjában, reggelit, ebédet, teát és vacsorát, melyet a nagy ebédlőben szolgálnak fel nekik. Rendes ebédjük a joint (marha- vagy juhczomb) burgonyával és pudding; vacsorára kapnak hideg sültet és sajtot, a kiknek kell, egy pohár sört kaphatnak hozzá. Minden háznak van könyvtára, melyben a szórakoztató olvasmányokon kívül vannak iudományos munkák, továbbá politikai hírlapok és kébes újságok is. Legtöbb házban vannak u. n. debating societyk (önképző-körök). Sok mulatságos dolgot hallottam a harrowi diákok házi életéből, meglehetősen nyers és kiméletlen tréfáiról. Ezek egyike a karácsony esti „house ehoi“, midőn minden diáknak kell egyet énekelni, s ha ebben hibát követ el, a két oldalán álló két felügyelő, egyik a labdaütővel, a másik a kenyérpíró villával lökdösi oldalba, mely büntetést egy pohár sós víz ivásával lehet csak megváltani.

Harrownak torna-csarnoka, a mi fogalmaink szerint, nagyon szerény, kezdetleges. Van helyette téli játékokra 25 kis udvara a fives nevű labdajátékokra; 5 újabb udvart épen akkor építettek, mikor ott jártam. A fives-játékot apró labdákkal játszzák, melyeket a játékdvar falára bizonyos magassáig kell ütni s felfogni. Nem oly edző és mivelő hatású mint a többi labdajáték, de szemességre, fűrgeségre és ügyes testmozdulatokra tehetnek általa szert a játszó, s téli gymnastikára elég jó. Harrownak is vannak nyári sportra nagy rétjei, szabad játszó terei, cricket-groundjai, hol a harrowiak szenvedélylyel játszá a cricketet, footballt és egyéb labdajátékokat.

A déli vonattal hazatérve, szemtanuja voltam egy nagy cricket-matchnak, a Mzrylebone Club cricket-groundján, mely Londonnak első játéktere. A versenynek ropant nagy néző közönsége volt, mely a legfeszültebb figyelemmel és élénk érdeklődéssel nézte és kísérte a játék esélyeit s nagy ovátiókkal fogadta a győzteseket. Az angol játékterek mindenütt a legszebb, legüdebb gyepvel vannak fedve; a gyepet legnagyobb gondnal és költséggel tartják fenn, nyírják egyenletesre, tisztogatják és hengerezik. A játszó, mint puha szőnyegen járnak és mérköznek e szép gyepen, hasonlót talán sehol se képesek létrehozni. Maga az éghajlat, a sűrű és gyakori csapadék kedvez itt az emberi munká-

nak a gyep előállításán. Alig érkeztem vissza a játékról a Strandon, a Charing-Cross állomás körül az újság-elárusítók már kínálgattak a lapok külön tudósítását a cricket-matcs eredményéről.

(Folyt. köv.)

## Intézeti tornaversenyek.

### A jászberényi közs. kath. főgymn. tornaversenye.

A jászberényi közs. kath. főgymnásiumban a tornavizsnálatok a miniszteri utasítás szerint a jelen tanévben is versenynyel összeköve folytak le. Az első június hó 22-én volt Paraj Imre tornanitó vesetése alatt az I—IV. o. tanulókkal két csapatban, a második pedig június hó 23-án Baranyi Balázs tornanár vezetése mellett az V—VIII. o. tanulókkal szintén két csapatban, mindkét nap d. u. 5— $\frac{1}{8}$  óráig a teljes felszerelésű s az országban páratlan nyári tornakertben.

Ugy az alsó mint a felső osztályu növendékek tornanárak vezetése alatt tornaingben és sapkában, az országos tornaversenyben részt vett 24 ifju a jász színeket (fehér-kék) feltüntető egyenruhában, zászló alatt és dobszó mellett kettős rendszorlopban vonultak ki a tanintézetből a három perczre eső tornakertbe, a hol mindkét napon a szülők, hatóságok és érdeklődő tanúgybaratokból összegyűlt vendégek nagy száma várta az érkezőket.

A megérkezés után kezdetét vette a tornavizsgálat. Az első napon az alsó négy osztály növendékei, számra 150, a nagy gyakorló téren felállván a szabadgyakorlatokhoz, úgy ezeket mint a dobszó mellett folyt katonai rendgyakorlatokat kellő könnyedséggel és ügyességgel végezte. Ezek után szergyakorlatokat mutattak be, a melyek bevégeztével az igazgató a verseny kezdetét jelezve, arra buzdította az ifjakat, hogy a vizsgálaton felmutatott tornászati ismereteiket és ügyességüket a verseny alkalmával is bebizonyítandók, ebben minél élénkebb részt vegyenek, annál is inkább, minthogy a nagyszámu vendégek erkölcsi elismerése mellett a győztesek még külön jutalmakban is fognak részesülni. A verseny feladatai voltak: mászás egy és két póznán, távolugrás, magasugrás, kötélmászás, kötélhuzás, ugrókötél és 100 méter futás a külső jeles köruton. A magasugrásban Móczár S., Rosenzweig I. I. o., Hirschler N. és Juhász J. III. o. t. tüntek ki, s közülük Hirschler (128 cm. magasugrásért) egy körző-készüléket, Juhász J. (142 cm. magasugrásért) egy csinos tollkést kapott ajándékol. A távolugrásban kiváltak: Szele A. I., Constantinus J., Penti A. II., Mészáros J. III., Kozler J. és Hegedűs J. IV. o. tanulók, a kik közül Hegedűs J. 4.50 cm. távolugrásért négy korona jutalmat érdemelt Czettler J. mérnök ur adományából; A gyorsfutásban Jankovics J. I. o. t. lett a győztes. Jutalma egy csinos jegyző-könyv volt. Az ifjaknak versenyben való élénk részvétét, buzgalmát és ügyességét a vendégközönség a legélénkebb érdeklődéssel kísérte és a győzteseket erkölcsi elismerésével bőven jutalmazta.

Az első nap sikere másnap a nagyobbak vizsgálata és versenye iránt még inkább fokozódott és nagyobb számban gyűjtötte össze a gymn. ügyei iránt különben is melegen érdeklődő értelmiséget a tornakertbe. A gyakorlótéren a szabadgyakorlatokhoz felállított V—VIII. o. tanulók száma 70 volt. Ezek előbb egy csapatban szabadgyakorlatokat, majd katonai rendgyakorlatokat végeztek dobszó mellett, később pedig szergyakorlatokat mutattak be, két csoportban, a melyeknek helyes összeállítása mig a tornanárnak dicséretére vált, addig az egyöntetű kivétel, szép testtartás és fegyelmesség a vendégközönség osztatlan tetszésével találkozott. A vizsgálat utaa következtek az egyéni versenyek két csapatban: V—VI. o. bakugrás, korlátgyakorlatok, lóugrások, futás; VII—VIII. o. hosszu lóugrások, discussdobás, magasugrás szabadon és ruddal. — A szabad magasugrásban Schächter J. és Wetyel E. (156 em.) VIII. o. tanulók tüntek ki; a ruddal való magasugrásban Schächter F. VIII. o. t. 176 cm.-el nyerte el a jutalmat (egy csinos tintatartót), ki merész lóugrasaival is kivivta a közönség tetszését. Melegen érdeklődött a discussdobás iránt, a melyben a versenyzők kivaio jártasságot mutattak. Győztes lett közöttük: Bohus B. VIII. o. t., a ki ugy ebbeli ügyességeért mint a többi versenyfeladatok szabatos, kiviteleért az első díjat érdemelte ki. (T. Dr. Varrik Agoston, nyug. ezredorvos ur ajándékából egy értékes nickel-tintatartót.) A gyakorlatok szabatos kiviteleért, de különben is mint a VI. o. legjobb előtornásza és a tanintézet egyik legjelesebb tanulója: Markusz M. egy asztali álló hőmérőt kapott jutalmul. A 450 méteres gyorsfutásban Juchs Gy. V. és Muhoray S. VI. o. t. váltak ki s közülük Juchs egy csinos tollkést nyert.

Hálás köszönettel említjük föl a fentebbieken kívül tek. Merki János helybeli gyógyszerész és Dobos Adolf táncmester urak neveit, a kik adományaikkal lehetővé tették, hogy kiválóbb tornászainkat az erkölcsi elismerés mellett külön jutalmakban is részesíthettük.

A versenybíróaságot Barcsa Mihály igazgató elnöklete alatt Baranyi Balázst Paraj Imre főgymn. tornanárak és Streitman And-

rás főgymn. tanár alkották. — Mint iskolaorvos, Tek. Dr. Király, Gáspár megyei t. főorvos úr volt szíves jelen lenni.

Mikor az igazgató a versenyek bevezetésével elismerő és buzdító szavak kíséretében a jutalmakat a győzteseknek átnyújtotta, a vendég közönség a győztes tanulókat azonföül lelkes éljenzéssel jutalmazta, a mi a legjobb buzdító az ifjuságnál a torna szeretetének fokozására, a mely szeretet hogy a tanulók szívében él, bizonyítéka volt a harsogó „éljen”, melylyel a fiatalság a fél nyolcz órai elvonuláskor tornátaírait jutalmazta. — Így folyt le nálunk a III. tornaversey. (Lásd minderről az Ertesítő 105—107 lapjait.)

Alig van város széles magyarországon, a hol az ifjuság testi nevelése és az ezt ápoló tornaügy iránt oly meleg érdeklődéssel és áldozatkészséggel viseltetnek úgy a közönség mint a hatóság mint Jászberény városában. Ennek bizonyítéka a nagy értéket képviselő nyári tornakert teljes felszerelésével, mely a városnak ingyen ajándéka és az a kézség, melyet a tornaügy emelésében a városi hatóság és az egységes minden kinálkozó alkalommal tanúsítanak. — Az idei orsz. tornaversenyre a város 100 frt segélyt nyújtott, a melyhez Tek. Dorfer Antl, pest megyei t. számvevő és főt. Simon Ferencz, helybeli ref. lelkes úrak 30, Tek. Varrih Ágoston nyugd. ezredorvos úr pedig 10 frttal járultak. Legújabbán pedig Tek. Imrei Ferencz, vasut állomási főnök úr nemes buzgalma és kezdeményezése útján a jászberényi lelkes hölgyek 214 frt 81 krt. gyűjtöttek össze a város értelmiségénél azon czélból, hogy ezen összegben dobbal, trombitával és tornazászlóval lepjék meg a főgymn. ifjuságát. Az ige immár testté lőn, és a főgymnasium büszke birtokosa a 33 frtba került dobnak és trombitának, valamint a 181 frt 71 krt képviselő egy m. széles és két m hosszú zászlónak, a mely kék és fehér (jász) színre, legnehezebb moire selyemből készült, köröskörül széles arany rojtjal és a sarkokon nehéz arany bojtokkal. A zászló egyik oldalán Jászberény város czimere, a másikon a tornaszat jelvénye látható művészi kivitelű rajzban gazdag aranyozású festéssel. A lobogó ékítését a két arasznyival szélesebb, legnehezebb fehér selyemből készült szalag képezi, a fehér mezőben a legfinomabb és fölötté gazdag arany himzésű eme felirattal: „A jászberényi hölgyek ajándéka a gymn. torna-ifjuságnak 1893.” A kiállítás az Oberbauer A. utóda ceget dícséri. A zászló felszentelése később lesz.

Igaz ugyan, hogy a nemes tett önmagát dícséri és a magasztos ügyek körül kifejtett buzgalom és tevékenység legszebb jutalmát az öntudat szózata: mindazonáltal, azt hiszem, az úgynek nyilvánosságra hozatala, különösen e lap hasábjain, a torna egyetemes érdekének szolgálatában egy részről hasznos és üdvös, más részről tanintézetünk mélyen értett kötelessége, hogy az állomási főnök úrnak nemes buzgalmaért és városunk értelmiségének kiapadhatatlan áldozatkészségeért ezen az uton is hálas köszönetet mondjunk. Mig a lobogó az ő nevéket hirdeti, a rajta ragyogó jelvény betűi az egyetért és, erő és egészség gondozását kötik az ifjuság szívére.

**A „Szabadkai községi főgymnázium”** tanulóinak testi fejlődéséről érdekes statisztikai adatokat gyűjtött egybe Vermes Lajos tanár a múlt tanévben (1892/3) Köztudomású dolog, hogy a rendszeres tornázás a test erősbülését és mozgékonyágát előmozdítja és hatással bír a szellemi képzettség fejlesztésére is. E szerint 100—100 tanuló közül a mellkas 80-nál 3·5 cm., a felső karizom 76-nál 1·32 cm., az alkaré 72-nél 0·81 cm., a felső lábszár 69 tanulónál 0·91 cm-terrel erősbödött, illetőleg terjedelemben nyert. Az izomfejlődés természetesen következményeké a test ereje is fokozódik. Az általános emelési képesség 100 tanuló közül 92-nél 26 kgr-mal növekedett. Az izom fejlődésével természetesen annak munkaereje is fejlődik, ellenben a test zsírja, tehát összsúlya  $7\frac{1}{2}$  kgr-mal fogyott. A mi a testgyakorlás ellenei által hangsúlyozni szokott szerencsétlenségeket illeti, a megfigyelések színhelyeül szolgált tornaterem és nyári tornahelyiségben három év alatt egyezer tanuló között 1 kartérés, 1 ficzam, 1 rándulás és 5 egészen alárendelt természetű sérülés fordult elő.

Vermes Lajos a főgymnáziumnál négy év óta elfoglalt tanári állásáról leköszönt, helyette jelenleg Matkovics Miklós oktatja a tanuló ifjuságot. Vermes leköszönésének oka részint az, hogy a főgymn. téli tornahelyiséggel nem rendelkezik és az előírt tananyagot csak nagy nehezséggel lehet elvégezni, részint pedig az, hogy a „Cyclists touring Club” Magyarország, Románia és Szerbia egész területére viadal rendező consuljává nevezte ki, consul gentleman felfogás szerint csak amateur lehet.

A „Szabadkai Torna-Egylet” művezetőigazgatósága köz tudomásra hozza, hogy az „Egészségügyitorna- és vívőteremben” (Mária-Terézi park, Vermesház) naponként, a vasárnapokat sem véve ki, reggel 6 órától 10-ig, este 5 órától 10-ig torna- és vívó órák tartatnak. Jelentkezéseket elfogad Matkovics Miklós művezető.

Szabadka, 1893. szeptember hó 12.

Dr. Vermes Lajos  
e. alelnök.

**A budapesti tornaklubban** a rendes tornázás Szept. hó 19-én kezdődtek; e gyakorlatok, mint eddig, minden kedden, Csütörtök és szombaton lesznek este 7—8 óra közt. Október elsejétől fogva jövő évi marczius végéig minden tornanapon este 6—7-kor vívási gyakorlatok folynak.

## LÖVÉS ZET

### Meghívó.

A budapesti polg. lövész-egyesület 1893. évi október hó 5-én, csütörtökön, délután 5-órákor saját egyesületi helyiségeiben II. ker., nagy Rókus-utca végén rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tisztelt tag urak ezennel meghívotnak.

Tárgy: A budai telkek eladása ügyében beérkezett vételi ajánlatok elfogadása, és az eladásokra nézve a választmány részére teljes felhatalmazás megadása.

### Budapesti polgári lövész-egyesület.

A budapesti polgári lövőházban 1893. év szept. hó 10-én tartott díjlövészetben a következők czéllövők nyertek díjakat:

I. A 225—330 m. távolságu mezei czéltáblán 20 lövés közül legtöbbet talált: 1. Welsch Emil, 2. Benkő Ferencz, 3. Berky Béla Szatmárról, 4. Wolf D. György, 5. Jellenek Antal, 6. Lax Adolf.

II. A 225—300 m. távolságu mezei czéltáblán közép-lövésekre: 1. Wolf D. György, 2. Korolovisch Szilárd, 3. Berky Dezső (Szatmárról), 4. Kholler Alajos, 5. Welsch Emil, 6. Reich Zoltán.

III. Kezdők. A 150 m. távolságu czéltáblán legtöbbet talált: 1. Sigmund Sándor, 2. Fodor József, 3. Oberbauer Jenő. A kezdők. Ugyanezen czéltáblán középlövésekre: 1. Mozer János, 2. Sigmund Sándor.

IV. A pisztoly czéltáblán legtöbbet talált: 1. Dr. Axaméthly Lajos, 2. Harsányi István, 3. Jellenek Antal, 4. Pauer József, 5. Járity András. A pisztoly czéltáblán középlövésekre: 1. Pauer József, 2. Dr. Axaméthly Lajos, 3. Jellenek Antal, 4. Harsányi István, 5. Gedeon János.

V. Kezdők. A pisztoly czéltáblán legtöbbször talált: 1. Pártos Gyula, 2. Millig Ádám.

VI. A vadász-czéltáblán legtöbbször talált: 1. Sigmund Sándor, 2. Reich Zoltán, 3. Krappe Róbert, 4. Lax Adolf.

VII. Hölgyek czéltábláján nyertek: 1. Reich Zoltánné, 2. Kobzinek Teréz, 3. Benkő Ferenczné.

Az összes lövések száma 2676.

A budapesti polgári lövőházban 1893. év szept. hó 17-én tartott díjlövészetben a következők czéllövők nyertek díjakat.

I. A 150 m. távolságu rendes czéltáblán 20 lövés közül legtöbbet talált: 1. Jellenek Antal, 2. Benkő Ferencz, 3. Némai Antal, 4. Welsch Emil, 5. Reich Zoltán, 6. Deván Károly.

II. A 150 m. távolságu rendes czéltáblán közép-lövésekre: 1. Deván Károly, 2. Oberwalder János, 3. Jellenek Antal, 4. Welsch Emil, 5. Benkő Ferencz, 6. Reich Zoltán.

III. Kezdők. A 150 m. távolságu czéltáblán legtöbbet talált: 1. Pártos Gyula, 2. Oberbauer Jenő, 3. Sigmund Sándor. A kezdők. Ugyanezen czéltáblán középlövésekre: 1. Sigmund Sándor.

IV. A pisztoly czéltáblán legtöbbet talált: 1. Dr. Axaméthy Lajos, 2. Pauer József, 3. Jellenek Antal, 4. Járícz András, 5. Gedeon János, A pisztoly czéltáblán középlövésekre: 1. Dr. Axaméthy Lajos, 2. Gedeon János, 3. Pauer József.

V. Kezdők a pisztoly czéltáblán legtöbbször talált: 1. Forche Román, 2. Pártos Gyula.

VI. A vadász-czéltáblán legtöbbször talált: 1. Reich Zoltán, 2. Sigmund Sándor, 3. Lax Adolf, 4. Krappe Róbert.

VII. Hölgyek czéltábláján nyertek: 1. Járícz Andrásné, 2. Bendel Gusztávné, 3. Kobzinek Teréz.

Az összes lövések száma 2589.

Lakner János  
egyes. jegyző.

A budapesti polg. lövész egyesület 1893. évi október hó 8-án, vasárnap, reggel 8 órától szakadatlanul alkonyatig tartó zár- és liba-lövészetet rendez, melyen a következő díjak osztatnak ki:

I. A »verseny« czéltáblán (15 körrel) (150 méter távolság) Díjjak 3, 2, 1, arany, 10 frank, 10 frank, 8, 6, 6, 4, 4, korona.

E czéltáblán az 1-ső bárcza ára 1 frt — a többi 30 kr., mely az első lövés után 20 kr-ért esetleg kieserélhető. Legalább 5 ily bárcza váltandó, ha a lövész díjra igényt tart.

II. 225 és 300 méter távolságu mezei czéltáblán (négy czéltábla). a) Mély lövésekre: Díjjak 12, 10, 8, 6, 4, 3, 3, 2, 2, 2, korona.

Mély lövéseknél külön díjak gyanánt a következő osztalékok fizettetnek: minden lött szöglövésre 4 korona, minden lött négyesre 2 korona, minden lött 3 hámasra 1 korona, minden lött 5 kettősre 1 korona.

b) Találó díjak: Egy bárczán 20 lövés között a legtöbbet találóknak: Díjjak 10, 8, 6, 4, 3, 3, 2, 2, korona.

A lőbárczák ára 20 lövésre 1 frt, és minden nyereségre igényt tartó lövész legalább 3 bárczát vált.

III. A 150 méter távolságu rendes czéltáblán (melyeknek liba alakú czélpontjai vannak).

a) Mély lövésekre a következő osztalékok fizettetnek: minden lött szöglövésre 4 korona, minden lött négyesre 2 korona, minden lött 3 hámasra 1 korona, minden lött 5 kettősre 1 korona.

b) Találó díjak. Egy bárczán 20 lövés között a legtöbbet találóknak. Díjjak 12, 10, 8, 6, 6, 6, 4, 4, 2, 2, korona. A lőbárczák ára 20 lövésre 1 frt, és minden nyereségre igényt tartó lövész legalább 3 ily bárczát vált.

IV. Vadász czéltáblán (vaddisznó). Díjjak 2, 1 arany, 10 frank, 10, 8, 4, korona. E czéltáblán a bárczák ára 10 lövésre 1 frt, és legalább három ily bárcza váltandó, ki nyereségre igényt tart.

V. Pisztoly czéltáblán (liba alakú czél). a) Mély lövésekre. Díjjak 1 arany, 10, 8, 6, 4, 3, 2 korona. b) Találó díjak Díjjak 1 arany, 10, 8, 6, 4, 3, 2 korona. E czéltáblán a lőbárczák ára 20 lövésre 60 kr., de a nyereségre számot tartó lövész legalább 3 ily bárczát vált.

VI. Hölgy lövészeti díjak. 1-ső díj 6 korona, 2-ik díj 4 korona, 3-ik díj 2 korona. Egy bárcza ára 4 lövésre 10 kr.

Intéző lövészmeister urak: d. e. Rosconi Károly és Litschauer József, d. u. Déván Károly és Axaméthy Lajos. Napi biztos urak: d. e. Reich Zoltán és Welsch Emil, d. u. Harsányi István és Jelenik Antal. A lövészet befejezte után Sigmund Sándor budai zeneakadémiai tanár egyesületi tagtársunk szíveségből dísztermünkben zenehangversenyt rendez külön műsor szerint, melyre egyesületi tagtársaink igen tisztelt családtagjai is tisztelettel meghívotnak. A két tekepályán is versenytekészést tartatik, a hol a tekepálya bizottság intézkedik megfelelő díjakról. Végül tudtul adjuk, hogy az ez idei szobalövészet kezdők számára ugyan ekkor nyílik meg, mely minden vasár- és ünnepnapon déltáni 3 órakor Reich Zoltán lövészmeister úr felügyelete alatt veszi kezdetét. A 150 méter távolságu czéltáblám az egész téli idény alatt kedvező időben szintén gyakorló-lövészetek tartatnak Welsch Emil úr felügyelete alatt. Kelt Budapesten, a budapesti polgári lövész-egyesület 1893. évi szeptember hó 15-én tartott választmányi üléséből.

Havas Sándor,  
főlövészmeister.

Lakner János,  
egyesületi jegyző.



## ATHLETIKA

### Pécsi Kerékpár-Egylet

tagjai f. év szeptember hó 17. és 18-án nagyobb szabású kirándulásban vettek részt. Óránként átlag 24 km. sebességgel haladtak, tekintve, hogy Pécs és Mohács között, valamint Bács-Bodrogh megyében nem a legjobb utak állottak a rendelkezésükre, a fenti eredmény elég szép gyorsaságnak tekinthető. Hétfőn (szept. 18-án) pont déli 12 órakor megérkeztek Vermes Lajos bajnok lakására, hol a „Pécsi K. E.” tagjainak üdvözlését, valamint egyesületük díszjelvényét ünnepélyesen átadták rövid beszéd után éljenzések között Vermesnek. Aznap délután kirándultak Palicsra az „Achilleion” megtekintésére, (hol 60 bebutorozott szoba áll a magyar athleták rendelkezésére) és ott külön e czélra épült angol aszfalt versenypályán igen érdekes versenyeket tartottak. Az 1 a. mf. (1.6093 méter.) versenyben Bolgár Tivadar 2. percz 49 mp. alatt első lett, jó második Otte Ferencz, harmadik Radoszavlyevits Tivadar (Zomborból), negyedik Schönstein (Szabadkáról). A 3000 m. versenyben Radoszavlyevits Tivadar 5 percz alatt első, Otte Ferencz jó második lett. A versenyeket társasvacsora követte, hol éltették vig poharazás között a kedves vendégeket mint a nap hőseit. A pécsi athleték másnap folytatták utjokat Zomborba.

Az „Achilles Sport-Egylet” versenybizottsága folyó hó 16-án tartotta meg Palicson (Bácsfüred) az „Achilleion”-ban igazgatósági ülését, melyben az 1894. január és február hónapban megtartandó korcsolya-, jégirangép-, vitorlás szánversenyek feltételeit, valamint a jövő májusban az „A. S. E.” 10 évi fennállásának és működésének jubileumi ünnepelésére, nemzetközi jelleggel az athletika minden ágából viadalokat fog rendezni. Egyhangu határozat követte Szabó Bálint igazgatósági tag ajánlatát, ki egyszáz forint o. é. alapítványt tett olvasóterem és sport-könyvtár alapítására, ehhez rögtön nagyobb mérvű adakozások is csatlakoztak. Könyvtárnoknak Schmidt Gyula lett megválasztva. Az olvasóterem a jubileumi ünnepélyek alkalmával lesz a nyilvánosság előtt megnyitva. A könyvtári bizottság rögtön megkezdte mindennemű sportnyomtatvány beszerzését és felkéri a sporttársakat sziveskedjenek minden található és általuk nélkülözhető adatokat úgy a könyvtár mind a jubileumi emlékkönyv összeállítására az „A. S. E.” elnökségéhez beküldeni (Szabadka, Vermesház.)

Az értekezletet Lawn-tennis verseny követte, győztesek lettek Sztahoczka Irén (Budapestről) és Torkos Géza. Versenydíjul egy-ézüst érmeket és labdafelszereléseket kaptak. Az 5000 m. kerékpárversenyben Szelles István 8 percz 11 másodp. alatt első lett („Victoria” nürnbergi safety gépen), jó második lett Szilávy Ede 8 p. 15 mp. alatt („Triumph” gépen.) A versenyeket ismételten bizottsági ülések követték.

Pytlasinsky „Pytlas” László a nemes lengyel birkozó kihívást intézett a Bács-Bodrogh megye összes amateur birkozóhoz. A birók mérkőzések Palicson a sportterületen 1893. szeptember hó 24. és 25-én tartatnak meg. Az előjegyzéseket az „Achilles Sport-Egylet” titkársága (Palics, „Achilleion”) fogad el, hol bővebb felvilágosítások is adatnak. Pytlasinsky László be fogja utazni Magyarországot mind-

azon vidékeit, a hol csak hire van annak, hogy ott erős emberek élnek. Meggyőződése az, ha magyar földön nem verik le, úgy a földkerekségen sehol. Szabadkáról eddig négy jelentkező van. Azt hisszük, hogy a többszörösen kitüntetett Racsmány János Bácska leg-erősebb embere (magassága 185 cm., testsúlya 132 kgr. fejfölé emel jobbkézrel 120 kgr., balkézrel 100 kgr.) a küzdterről nem fog hiányozni.

Az „Achilles Sport-Egylet” f. év október hó 22-én tartja a nagyszabású versenyeit Palicson. Az előkészületekből ítélve remény van arra is, hogy az eddigi világrekordok megközelíthetők lesznek akkor, ha jobb versenyzőink, mint Minnich Jenő, Nagy Dénes-Dáni Nándor bajnok, Littke Lenczi, Szelles István, Vermes testvérek stb. komoly idomítás alá helyezik magukat és nem fognak egymástól nagyobb versenyek alkalmával távolmaradni s legalább is úgy tüntetni fel, mintha az elsőbbséget egymástól féltének, és a közös vetélkedést kerülnék. Eddig a legjobb eredmények mik kerékpáron elérték 1 km. távolságra 1 p. 16<sup>3</sup>/<sub>5</sub> mp., 5 km. 7 p. 18<sup>3</sup>/<sub>5</sub> mp., 10 km. 14 p. 34 mp., 50 km. 1 óra 20 p. 32 mp., 100 km. 2 óra 41 p. 56 mp.

Tisztelettel  
Dr. Vermes Lajos.

## A Magyar testgyakorlók körének versenye.

A „Magyar testgyakorlók köre” mult vasárnap d. u. tartotta az ügető-versenypályán IX. nyilvános pályaversenyét, a sportsmanek és a közönség egyaránt nagy érdeklődése mellett. A fiatal kör e mai versenye által ismét gyarapította tekintélyét, melyet a sport-egyletek előtt már is kivivott magának. Kétségtelen, hogy mozgalmasság, életrevalóság, komoly törekvés tekintetében a „M. tgy. köre” a sportkörök közt az első helyek egyikét foglalja el. A vasárnapi versenyek d. u. 2 óraker vették kezdetüket s érdekességüket igazolja az a körülmény is, hogy a több ezernyi közönség, mely a tribünöket ellepte és a pályát körülövezte, a meg-megeredő eső daczára mindvégig kitartott; a versenyek 6 óraker végződtek.

A versenybiróság tagjai voltak: Porzsolt Gyula elnöklete alatt Fenyő Sándor, dr. Hirschfeld Antal, dr. Hudomel József, Luby Sándor.

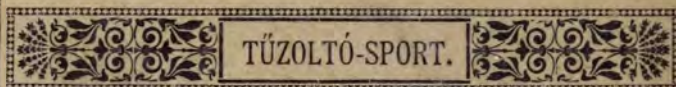
A versenyek lefolyása a következő:

I. *Juniorok versenye.* (100 m.) 6 versenyző közül első lett Guttman Károly 13<sup>3</sup>/<sub>5</sub> m. p. alatt. II. *Kerékpárverseny.* (2000 m.) 7 vers. közül 1. Birkner Rezső 3 p. 39<sup>1</sup>/<sub>5</sub> m. p. alatt; 2. Floryk Gyula; 3. Ellenberger Károly. III. *Record-verseny.* Sikfutás. (1000 m. Rekord 3 p.) 7 vers. közül 1. Malcsiner Gyula 2 p. 51<sup>1</sup>/<sub>5</sub> m. p. a.; 2. Stoffer József (M. A. Cl.); 3. Ruda Győző (III. ker. torná- és vivő-egyl.). IV. *Magas ugrás.* 6 vers, közül győztes lett Sachs Lipót, a ki 1 m. 79 cm. ugrott. V. *Sikfutás.* (100 m.) 10 vers. közül 1. Weisz Ármán 11<sup>4</sup>/<sub>5</sub> m. p. a.; 2. Guttman Károly; 3. Záborszky István (M. A. Cl.). VI. *Sulyemelés.* 5 vers. közül győztes lett Frank Ernő, a ki a 30 klg. nehéz vasrudat 43-szor emelte mellről fej fölé. VII. *Gyaloglás.* (3000 m.) 8 vers. közül 1. Grünwald Marci, 16 p. 1 mp. alatt; 2. Handler Gyula; 3. Grünwald Ernő. VIII. *Kerékpárverseny.* (5000 m.) 10 versenyző közül 1. Minich Jenő (M. A. Cl.) 8 p. 50<sup>1</sup>/<sub>5</sub> m. p.; 2. Nagy Dénes (M. A. Cl.); 3. Modl Lajos (Hunnia). IX. *Sulydobás a magasba.* 4 vers. közül győztes lett Freund Sándor, a ki a 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> kgrm sulyt 5 m. 50 ctm. magasra dobta. X. *Távfutás.* (5000 m.) 9

vers. közül 1. Rintel Gyula 19 p. 33<sup>3</sup>/<sub>4</sub> m. p. a.; 2. Schwarz Gusztáv; 3. Kiss Elemér. XI. *Ökölvívás.* Beck Ártur és Handler Gyula mérköztek egymással „amerikai módszer szerint.” Beck fürgébb, de Handler jóval izmosabb s a győzelem az övé lett. XII. *Kerékpárverseny tételönnyel.* (3000 m.) 11. vers. közül 1. Jüngling József 6 p. 20<sup>1</sup>/<sub>5</sub> m. p. a.; 2. Floryk Gyula; 3. Birkner Rezső. XIII. *Akadályverseny.* (1000 m.) 6 vers. közül 1. Malcsiner Gyula 3. p. 46<sup>2</sup>/<sub>5</sub> m. p. a.; 2. Rintel Géza. XIV. *Vigasverseny.* (200 m.) Sikfutás. 4 vers. közül 1. Schwarz Iván. XV. *Vigas kerékpárverseny.* (2000 m.) 4 vers. közül 1. Szabó István.

Este a Széchényi-téri kioszkban társasvacsera volt, melyet megelőzőleg az értékes díjakat osztották szét.

**A magyar turista-egyesület** budapesti oszaja pótlólag még két kirándulás rendezését határozta el ez évben föltéve, hogy az időjárás még kedvező lesz. Az utolsó előtti kirándulást október 22-én rendezik Mária-Nostrára és Sóshegyre, az utolsót pedig 29-én Fótra. A program a következő: I. Indulás a nyug. pályaudvarból, reggel 6 óraker induló vonattal Szobbig. Innen gyalog Mária-Nostrára. A fegyház megtekintése után Sóshegyen és Kospallagon át Verőcziére. Vezető: dr. Tódorffy Domokos. — II. Indulás délután 2 óra 20 perczkor a nyug. pályaudvarból Rákospalotára, innét Fóthra, honnan a nevezetességek megtekintése után visszamenet Palotára. Vezető dr. Mihalovics Béla.



**A kapuvár garthai önk. tüzoltó egyesület** főparancsnokának dr. Rác Ottónak József főherczeg által történt Kőszegi főgadtatásáról következő tudósítást vetük: Mí-dőn gróf Szécheny főhadnagy s kamarás, Ő Fensége segéd-tisztje, a főparancsnokot bevezette, dr. Rätz katonáson tisztelegve a következőket mondta: „Fenséges Uram! dr. Rätz Ottó, a kapuvár-garthai önk. tüzoltó-egyesület főparancsnoka, magamat tiszteletteljesen bemutatva, parancsnokságom alatt álló egyetem hódolat-teljes tiszteletét és Fenséged iránti ragaszkodását tolmácsolom. Legalázatosabban köszönöm azon kegyet, melylyel Fenséged a vezetésem alatt álló tüzoltó-egyletet e perczben kitüntette és kérve kérem Fenségednek további jóindulatát is egyletünk iránt.” Ő Fensége kegyesen kezelt szorítván főparancsnokunkkal, megköszönte a ragaszkodásnak jól eső tolmácsolását. Előhozta, mennyire sajnálta, hogy márcziusi ünnepünkör a sürgönyünkre adott válasz Kaposvárra ment. „De azt hiszem, — ugymond Ő Fensége — hogy e kellemetlenség jóvátétetett az által, hogy az egylet a sürgönyömet — habár későn is, de mégis megkapta. Legyenek a kapuvári tüzoltók kegyemről és jóindulatomról meggyőződve. Isterem hirből ezen tüzoltóegyletet s ha egyszer utam arra vezet, be fogom magamnak mutattatni s annak kiképeztetéséről személyesen fogok magamnak meggyőződést szerezni.” Ő Fensége ezután több kér-

dést intézett még a főparancsnokhoz. Megkérdezte, hogy hány tagja van az egyletnek, hány méter a tömlők hossza? stb. Még egyszer kezet nyújtott a főparancsnoknak: kérte, hogy a vezetése alatt álló egyesületnek üdvözletét jelentse, s ezzel elbocsátotta őt.

Breuer Szilárdot, a „Tűzrendészeti Lapok“ felelős szerkesztőjét megrendítő csapás érte, kis leánykája Ilona m. hó 20-án hirtelen elhunyt. Megszomorodott atyai szívének bánatát enyhítse barátainak igaz részvéte.

A tolnavármegyei szövetség alapszabályai elkészülvén, Simoncsics Béla ideiglenes elnök szeptember 8-ára hívta egybe a végleges alakuló közgyűlést Szegzárdra. A gyűlésen 11 testület képviseltette magát, míg egy írásban jelentette be csatlakozását; a jelenlevő tűzoltók száma 250 lehetett. A választmányt a közgyűlés következőleg alakította meg: elnök Simoncsics Béla; alelnök: Boda Vilmos titkár: Kálmán Károly; pénztárnok: Nikitics Imre; ügyész: Parrag Béla; választmányi tagok: Cziráky, Wilhelm, Kerner, Téry, Borsi, Matejka, Flórián, Wittinger Reitter, Franck, Schuller, Thiringer. A legközelebbi diszgyakorlattal egybekötött közgyűlés 1894. évben Duna-földváron lesz.

Égési sebek kezelésére egy német orvos, a ruganyos collodiumot ajánlja, melyet ecset segítségével ismételve kell a megégett helyre mázolni, míg az aether elpárolgása után vékony kéreg képződött; ez összehúzódván, elhárítja a máskülönben beálló vértodulást, fájdalmat pedig nem okoz. Első és másodfoku égési sebekre igen alkalmas, ha azonban gennyedésnek be kell állani vagy ha az égési seb nagyterjedelmű, akkor már nem alkalmas a collodium. A collodiumot jól záró üveg-dugaszos üvegben s pergamenttel jól bekötve, kell tartani, mert különben megsűrűsödik.

## VELOCIPÉDEZÉS.



Kerékpáron Boszniából Chicagóba. Merczep Mihály nem jutalom, hanem serkentés gyanánt fogadta a mosztari kerékpárversenyeken nyert díjait. Szép eredményei arra tüzeltek, hogy, természetesen a tengeri ut leszámisásával, kerékpáron utazzék Hercegovinából a chicagói világkiállításra. Óriási útjára Bilekből el is indult augusztus 15-dikén; Szerajevón, Zágrábon, Grátzon, Bécsen, és Berlinen át kerékpározva, m. hó 6-ikan érkezett Hamburgba. New-Yorktól fogva, ismét kerékpáron teszi meg rendkívüli hösszu, Chicagónál végződő útját.

## VADÁSZAT.



Medvevadászat. Mármaros-szigetről írják lapunknak: Mult hó 29-ikén nagy medvevadászat volt báró Popper weldzizzi uradalmának Wiszkow nevű erdészetében, Toronya község határában. Hajtásra

több medve került, melyek közül Voigt Gyula főerdész jól talált lövéssel egy hatalmas maczkót ejtett el. A medve azeiótt való éjjel egy wiszkói földmives istállóját törte be s három bárányát pusztította el; de már több év óta nagy károkat okozott ugy a szarvasmarhák, mint a juhok közt. A maczkó hossza 2 15 méter talpának átmérője 28 cm. és súlya 273 kiló.

## VIVÁS.

A löcsei vivó- és torna egyesület felhívása. Mélyen tisztelt Uram! Az első belépők jelentékeny vagyoni áldozata mellett sikerült elvégre Löcsén vivó- és tornaegyesületet alakítanunk, mely hivatva van arra, hogy a testedzés hasznos és szükséges voltát városunkban köz-elismertté tegye s annak gyakorlati üzése áldásos hatását polgárságunk mennél nagyobb részére kiterjessze. Nem kívánjuk taglalni azt, hogy a testedzés s minden intézmény, mely azt előmozdítani czélozza, az egyeseknek, s mert egyesekből áll a nemzet, a nemzetnek javát mennyire s mennyiben mozdítja elő: mert hisz ez az orvostudomány által régen el van ismerve s az elv igazságát az élet régen igazolta. De igazolta ezen igazságot azon tény is, hogy hazánk minden, a közélet szükségleteit helyesen felismerő, s az azzal járó vagyoni áldozatok előteremtésére képes városa már is rendelkezik oly egyesületekkel, melyek a testedzést célként tűzték zászlajukra, s azok megteremtése s alakítása által nemzetünk testi s az ezzel összefüggő szellemi életterejének növelésére közrehatottak. Ezt tűztük ki célul mi is, mert át vagyunk hatva annak igazságától, hogy ép lélek csak ép testben lakozhatik. Ezen szent meggyőződés hatása alatt kérjük fel Önt, mélyen tisztelt Uram arra, hogy egyesületünk felvirágzásának érdekét velünk megosztani, s egyesületünkbe való belépése által az egyesület fentartását s virágzásba hozását előmozdítani méltóztassék. Mély tisztelettel a löcsei vivó- és tornaegyesület nevében: Dr. Thoit István, egyesületi elnök. Hadik Richard, egyesületi titkár.

Gróf Vay Lajos egyetemi vivómeister Zöldfa-utczában lévő vivótermét folyó évi október 1-én megnyitja. A vivóterem Amerikai torna szerekkel lett berendezve — kényelmes öltözde és fürdő szoba mosdókkal. Auer féle gáz villágítás mely most jobb a vilanynál mivel nem vibrál. A szegényebb sorsú egyetemi hallgatók ingyen oktatásban részesülnek. Tanítványok havonként nem vétetnek fel csakis, egy egész tanfolyamra, mely áll 8 hóból oct. 1-től Junius 1-ig. Oktatás hetenként 3-szor.

Egyetemi hallgatók kivétel képen tagsági díjakat havonta is törleszthetik.

X. Kölsz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyokról, sat. Photolithographia, czinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.



# FÖLDESZ L.

puskaműves Budapest, Muzeum-körút 9 szám.



ajánlja jó hírnevű

## fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket**.  
 Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek, javítások legolcsóbban számítatnak.

## PORZSOLT ERNŐ

műépítész, építőmester és törvényszéki hit. szakértő

építési irodája

Budapest, V. ker. Kálmán-utca 19. szám.

Elvállal mindennemű építkezéseket, villákat, kastélyokat, bérházakat, középületeket, templomokat stb.

Több fővárosi kész ház, villa és üres telek eladásával megbizva.

# LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú ivókutforrás és gyógyfürdőhely.

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márciustól október végéig.

**Gyógyjavallatok:** A gyomor és bélsatorna mindennemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknél, csúzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

kiterjedt arnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, diszes és kényelmesen berendezett szállodák és magangyógyintézetek.

(500 vendégszoba.)

**Kitünő étkezés, mérsékelt árak.**

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vasuti állomás: Zsolna  
 onnan omnibuszszal  
 Állandó posta- és  
 távirda állomás.  
 \* \* \*

## RAJECZ FÜRDŐ

(Magyar Gastein) a regényes Vág-völgyben.  
 Timsós-vasas hévfürdők 34°C.  
 Specialis fürdő női bajok ellen. Combinált hidegviz-gyógy mód (Kneip-Kura). — Klinikus gyógyhely 420 m. magasságban ózondús, pormentes levegővel. — Északról teljesen védve. **Gyógyjavallatok:** ar. úz, köszvény, bőr. bajok, görvélykór, angolkór, sápkór, vérszegénység, idegbajok, neurasthenia, neuralgiák, ischias. Női bajokban (méh-, hüvelyhurut, izzadmányok stb. 4—5 heti használat után legbiztosabb sikerű. Subalpin klímájánál fogva általános gyengéségnél, a légutak horutjainál indikált. — Villanyozás, massage. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, tekepálya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó teljes ellátás, elő és utóevadban már 2 frrtal feljebb vaponként.

Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Budapest, II. ker. Corvintér-tér 2. sz.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

## Gróf VAY LAJOS

a kir. m. tud. egyetem vivőmestere

folyó év október elején nyitja meg vivőtermét. A tanfolyam június hó 1-ig tart. A tandíjak a következők:

Házhoz járva:

Külön óra ... .. 960 korona

A vivőterembe járóknak:

Magánóra 1 ur részére	400 korona
2 „ „	600 „
3 „ „	600 „
4 „ „	640 „
5 „ „	650 „
6 „ „	660 „
Közös óra	100 „
Egyetemi órák	80 „

KARLSBADI  
 czipő-külön-  
 legességek.



Kajári  
 Dezső

Budapest, Dorottya-utoza 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

ferfi-, női- és gyermek-czipő-áruit  
 az őszi idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyelemmel  
 velocipédező-, turista és hegymászó tornaczipőket, vadász csizmakat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére:  
 ugyanint: tisztí czipők, galoschnik vagy gumi czipők,  
 úgy szinte vízmentes czipőket és kényes lábra különlegességeket nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban eszközöltekn.

## Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt  
Félévre ..... 2 frt  
Egész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

## HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség  
és  
kiadóhivatalBudapest, József-körút  
5. szám.Kéziratokat vissza nem  
küldünk.

Az „Achiles“ Sport-Egylet.“ az „Aradi Korcs.-Egylet.“ „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet.“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet.“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet.“ a „Budapesti Torna-Egylet.“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet.“ a „Debreczeni Torna-Egylet.“ az „Egyetemi Athletikai Club.“ „Első Magyar Vivő-Egylet.“ az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egyesület.“ a „Fertői Csónakázó-Társaság.“ a „Győri Csónakázó-Egyesület.“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet.“ a „Kolozsvári Athletikai Club.“ a „Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet.“ a „Főv. Vivő-Club.“ a „Körömdi Athletikai Club.“ a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet.“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet.“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet.“ a „Makói Torna-Egylet.“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet.“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet.“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl.“ a „N-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet.“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet.“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet.“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet.“ a „Nemzeti Hajós-Egylet.“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet.“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület.“ az „Ó-Budai Torna-Egylet.“ a „Pécsi Athletikai Club.“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet.“ a „Pozsonyi Torna-Egylet.“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet.“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet.“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet.“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club.“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet.“ a „Szabadkai torna-Egylet.“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör.“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet.“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet.“ a „Szegedi Torna-Egylet.“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet.“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet.“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet.“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycli, Egyesület.“ a „Pápai korcsolya-egylet.“ a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet.“ „Szegedi Kerékpár-egyesület.“ „Veszprémi torna-egylet.“ „Tordai korcsolyázó-egylet.“ „Budapesti Torna-Club.“ „Zombolyai atletikai club.“ a „Szászvárosi atletikai club.“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet.“ a „Budapesti polgári lövészegegyesület.“ „Sportkedvelők köre“, a „Magyar Úszó-Egylet.“

## HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

## ATHLETIKA



## Lawn-tennis verseny Budapesten.

Ködös Britannia fiai ugyancsak néztek volna, ha látják, hogy nemzeti labdajátékukat a Lawn-tennist mily precise és szépen játszáknálunk. Nagy örömmünkre szolgál, hogy ezen szép, testedző nemes játék — melynél bő alkalom nyílik, hogy az urak úgy ügyességüket, mint a hölgyek kecses mozdulataikat kifejthessék — mind nagyobb tért kezd hódítani nálunk s azt hisszük — látva a budapesti (budai) tornaegylet szt. János körháza melletti játszótérén rendezett versenyeket, melyek e hó 2-án fejeztettek be, — semmivel sem állhat hátrább az Angliában tartott hason versenyeknek.

Az elismerés Krenedics Gyula urat illeti legfőképp, ki mint a játékrendező bizottság elnöke, mindent elkövetett, hogy e játékot a közönséggel megkedveltesse, nem ismervén fáradságot, hogy azt tanítványaival a kitűnően fenntartott s gondozott egyleti három pályán begyakoroltassa.

És a lelkes tanítványok felülmúlták a mestert, s oly kitarással és tüzzel vettek részt a játékokban, hogy volt nap, melyen szakadó eső daczára sem hagyták abba a versenyt.

Összesen 16 hölgy és 28 férfi versenyezett, kik között a mérkőzés addig folyt, míg az utolsó párok, kik az összes versenyekben győztek, nem álltak végeldöntés végett egymással szemben.

Gyönyörű idő mellett nagy és diszes közönség nézte ezen végmérkőzést oly feszült és lázas figyelem mellett, mint a milyen versenyeknél általában szokott lenni, különösen a hölgyek versenye volt élénk figye-

lem tárgya. De nem is csoda, ha látva azt, hogy a hölgyek, ezen lenge alakok mily ügyességgel s animoval, amellet roppant vigyázattal és routinnal igyekezvén a labdát úgy átűtni az ellenfélnek, hogy annak ne sikerüljön azt visszaűtni, a közönségre is reaháramlik az izgatottság bizonyos mérvé.

A hölgyek közt Champion-nak lehet nevezni Viola Imre főv. tanácsnoknak bájos leányát Olgát, ki másfél évi Angliában történt tartózkodása alatt sajátítván el e játék titkait, valóban mesterileg kezeli a racket-et. Az első versenyben is, melyben Zsingor Mihályné és Bély Mihályné urhölgyek játszottak Téry Aurora és Viola Olga kisasszonyok ellen, játszi könnyűséggel, hat game-val négy ellen Viola Olga és Téry Aurora lettek győztesek. Az egy férfi és egy nő ellen élénk küzdelem fejlődött ki Maurer Jánosné és Stoffer Albert ellenpárt között. És ezen küzdelem valóban érdekes is volt. Mindkét párt erősen tartotta magát, mi látszik abból, hogy 5 game volt 5 ellen, midőn a versenybíróság kijelentette, hogy az a párt nyeri a játékot, a melyik két game-t nyer egymás után, egy vantage-t és egy advantage-t, s daczára a játékkirálynő Viola Olga minden iáradozásának — s lankadni látván társát — kétszeres erőfeszítésének, Maurer Jánosné és Stoffer József lettek a nyertesek. Végül az urak versenyében mint az előre várható volt, 6 játszmával 4 ellen Stoffer Albert és Téry Pál ellen Stoffer József és Tóth Elemér lettek a győztesek. Következvén díjak kiosztása, dr. Kollár Lajos elnök üdvözölvén a nyerteseket, Viola Olga és Téry Aurora urhölgyeket pompás virágbokrétaival lepte meg, kifejezvén egyuttal az egylet nevében elismerését a hölgyek kitarása és élénk lelkesedése, a játékokban, de különösen a versenyekben való részvételükért, annyi-  
val is inkább, mivel ez volt az első verseny e téren, mely tudomásunk szerint Magyarországon megtartott.

Karika.



## A „Magyar Testgyakorlók Köre“ \*)

szeptember 24-én vasárnapon d. u. 2 órakor tartotta meg az ügétő versenypályán IX. nyilvános viadalát. Ezen verseny elé úgy a sportkörökben, mint a közönségben is igen nagy érdeklődéssel nézték, mert nem kevesebb mint 8 egyesület 128 nevezéssel volt képviselve, és a program oly ügyesen és változatosan összeállítva, hogy a külföldi igényeknek is megfelelt volna.

Az eredmény a várakozásnak nem csak hogy eleget tett, hanem azt nagy mértékben felülmulta.

A „M. T. K.“ ezen viadalával nagyban növelte presztígit, melyet mint komoly törekvő fiatal egyesület, már ezelőtt is birt ugyan, de melyet véglegesen kivívni csak most sikerült. Kivívta azt pedig azért, hogy egyszerűt megmutatta, mikép lehet, az eddig sportesemények — kivéve löversenyek — iránt éppen nem nagy érdeklődéssel viseltető fővárosi közönséget, szinte hozzászoktatni a versenyek látogatására, mely sikert legjobban igazolja azon körülmény, hogy a több ezernyi főből álló közönség, mely a versenyeket folytonos érdeklődéssel és feszült várakozással kísérte, daczára a kétes időjárásnak a néző helyet teljesen ellepte és nem törődve a folyton meg-megeredő esővel a versenyek végig kitartott — másrészt pedig, hogy az előre is látott eredménynyel végződő kerékpárverseny kivételével, valamennyi versenyt biztos fölényvel volt képes megvédeni, az épen nem megvetendő ellenfelekkel szemben.

Nem czélunk, hogy a M. T. K. tagjainak győzelmét a többi egyesület tagjai ellenében dicsőítsük, mert végre is a versenyben nagyon sok mellék körülmény, de különösen a „véletlen“ játszik nagy szerepet, és még sok időbe fog kerülni, míg a kör tagjai a többi egyesület tagjaival szemben a hegemoniát maguknak megszerzik, de nem tagadhatjuk el ezen győzelmek horderejét sem, sőt ki kell emelnünk azt a többi egyesület okulására, mely legmarkansabban bizonyítja, hogy mire vezethet azon törekvés, mely a kitűzött czélt komolyan, a legnagyobb küzdelmek és akadályok daczára is igyekszik elérni.

S méltan illeti meg a „M. T. K.“ vezetőit elismerés, azon a hazai sport fejlesztésének előmozdítása céljából kifejtett törekvésük buzgó és czéltudatos keresztülviteleért, melynek első sorban köszönhetik, hogy körük, a fővárosi sportegyesületek sorában az első helyek egyikét foglalja már is el, és hogy daczára rövid fenállásának a hazai sport izmosodása jeléül, oly sok kiváló erőt nevelt.

Mi tisztá szívöböl gratulálunk a „M. T. K.“-nak sikerült viadalához, és kívánjuk, hogy azon az úton, a melyen eddig haladt, nem törődve az akaratosan — gyakran az irigység sugallatának hatása alatt, eléje gördített akadályokkal, biztosan, czéltudatosan férfias bátorsággal haladjon előre.

A siker semmi esetre sem marad el.

\* \* \*

A verseny lefolyása a következő volt.

A versenybizottság a következő urakból állott.

Elnök: barátosi Pozsolt Gyula. Versenybírák: Fenyő Sándor. Dr. Gerenday György, Dr. Hirschfeld Antal, Dr. Hudomel József, Luby Sándor, ifj. Rémi Róbert, Schomann Antal. Versenytitkár: Steiner Hugó. Versenyjegyző: Mátray Emil. Versenyintéző: Oherolly János, Fischl Simon. Indító: Barna János. Témérők: Gyöngy

\* E tudósítást mely a verseny lefolyását ahoz méltóan részletebben közli, nem tartottuk feleslegesnek közölni.

Lajos, Kutassy Vincze. Időmérők: Faludi Miklós, Konta Arnold, Witz Marczi. Orvosok: Dr. Arányi Gusztáv, Dr. Moskovitz Ignác.

**I. Juniorok versenye.** (Zártverseny.) Táv 100 m.

Hat versenyző közül első lett Guttman Károly 13<sup>3</sup>/<sub>5</sub> mp. alatt. Játzsva nyervén meg versenyét.

**II. Kerékpárverseny.** ((Zártverseny.) Táv 200 m.

Heten versenyeztek, eleinte Floryk vezetett, de az utolsó fordulónál Birkner előre tör és megnyeri a versenyt. Birkner Rezső 3 p. 39<sup>1</sup>/<sub>5</sub> mp. I., Floryk Gyula 3 p. 47 mp. II., Ellenberger Károly 0, Erlesbeck Emil 0, Mayer József 0, Rozsaneck Feri 0, Szidon Antai 0.

**III. Recordverseny.** (Nyíltverseny.) Táv 1000 m.

Record 3 perc.

Malcsiner Gyula (M. T. K.) 2. p. 51<sup>1</sup>/<sub>5</sub> mp. I., Stoffer József (M. A. C.) 2 p. 56<sup>1</sup>/<sub>5</sub> mp. II. Ruda Győző (III. her. T. és V. C.) 3 p. 4 mp. III., Grünwald Ernő (M. T. K.) 3 p. 7 mp. IV.

Heten indultak, a start után mindjárt Malcsiner vezet és messze elhagyva versenytársait gyönyörű iramban futva, biztosan nyeri meg a versenyt, országos saját Békés-Csabán elért recordját 4<sup>1</sup>/<sub>5</sub> mperczel javítván. Malcsiner jelenleg Magyarország egyik legjobb futója és még sok reménnyel nézhetünk további futásai elé.

**IV. Magasugrás.** (Nyíltverseny.)

Sachs Lipót (M. T. K.) 179 m. I., Kakas Gyula (M. T. K.) 171 m. II.

Négyen ugrottak. Sachs tavaszi vesztességéért rehabilitálta magát egy fokkal ugorván többet a kis Kakasnál tavaszi legyőzőjénél a békéscsabai győztesnél. Mindkettő remek ugró és elegáns ugrásaikkal tapsra kényszerítették a közönséget.

**V. Sikfutás.** (Nyíltverseny.) Táv 100 m. Record 12 mp.

Weisz Ármín (M. T. K.) 11<sup>4</sup>/<sub>5</sub> mp. I., Guttman Károly (M. T. K.) 12<sup>1</sup>/<sub>5</sub> mp. II., Zaborszky István (M. A. C.) III.

Öt versenyző közül Kiss Elemér startolt legjobban, de fele uton valamennyi egy vonalban van már és erős iramban közelednek a czélhoz, még mindig kétes a ki menetel, midőn Weisz Ármín néhány méterrel a czél előtt kiválik a többitől és erős küzdefem után testhosszal győz, Zaborszky egy lépéssel hátrább jó harmadik.

**VI. Súlyemelés.** (Nyíltverseny.) 30 kgr.

Frank Ernő 43-szor I., Horváth István 36-szor II.

Öt emelő közül Frank győzött, de a kitűzött 45-szöri recordot el nem érvén t. díjat nem kapta meg. Frank még fiatal erő, idővel kitűnő súlyemelővé válnak.

**VII. Gyaloglás.** (Nyíltverseny.) Táv 3000 m.

Record 16<sup>1</sup>/<sub>3</sub> p.

Grünwald Marczi (M. T. K.) 16 p 1 mp. I., Lukács Gusztáv (M. T. K.) 16 p. 33 mp. II., Grünwald Ernő (M. T. K.) 16 p, 47 mp., III.

Nyolcz versenyző. Pick vezet és már biztos nyelőnek látszik, midőn rosszullét miatt a további versenyzéstől el kell állnia, Grünwald, ki mindig Pick mögött gyalogolt, eddigi versenyzéseiből képest nagy haladást mutatott, szép testtartással tevén meg az utat. Országos recordot ért el.

**VIII. Kerékpárverseny.** (Nyíltverseny.) Táv 5000 m.

Record 9 perc.

Minich Jenő (M. A. C.) 8 p. 51<sup>1</sup>/<sub>5</sub> mp. I., Nagy Dénes (M. A. C. és Hunnia) 8 p. 53<sup>1</sup>/<sub>5</sub> mp. II., Modl Lajos (Hunnia) 8 p. 55<sup>1</sup>/<sub>5</sub> mp. III.

Tizen versenyeztek. Felejthetetlen látványt nyújtott ezen verseny. Ilyen versenyt még Budapesten nem láttak. A folyton váltakozó kép, az előrenyomuló és törtető versenyzők a legmagasabbra fokozták a közönség feszültségét és még az utolsó körnél sem volt eldölve ki fog győzni az óriási sebességgel haladó csoportból, míg végre Minich az élre jutván azt daczára Nagy Dénes szoritásának megtartotta és recordon belül tevén meg a távot ezüst serleget nyert.

**IX. Súlydobás a magasba.** (Nyíltverseny.)  $7\frac{1}{4}$  kgm.  
Record 5:50 m.

Freund Sándor (M. T. K.) 5:50 m. I., Gutfreund Lajos (M. T. K.) 5:10 m. II.

Öten dobtak. Freund ez idei magyarországi record-ját 20 cméterrel javította.

**X. Távfutás.** (Nyíltverseny.) Táv 5000 m. Record 20 p.

Rintel Gyula (M. T. K.) 19 p. 31 mp. I., Schwarz Gusztáv (M. T. K.) 19 p. 33 $\frac{1}{5}$  mp. II., Kiss Elemér (M. T. K.) 21 p. 7 mp. III.

Kilenczen indultak, eleinte Szeretnek (M. U. E.) vezet, de csakhamar erős iramban Schwarz Gusztáv tér az élére és folyton erősen futva a többi versenyzőket a verseny felhagyására kényszeríti többek közt a híres futót Beszeditset. Temple (M. A. C.) rosszul lesz és kiesik a versenyből, úgy hogy csak négyen Schwarz, Rintel, Szeretnek és Kiss versenyeznek még. Kiss egészen elmarad, ugyszintén a verseny végén megsántult Szeretnek. Schwarz és Rintel erősen küzdenek az elsőségért, melyet végre Rintel nyer el, recordon belül érkezően a célhoz.

**XI. Ökölvívás.** (Nyíltverseny.)

Beck Arthur (M. T. K.) I., Handler Gyula (M. T. K.) II.

Beck játszva veri meg ellenfelét. Igen sajnálatos, hogy a „M. A. C.” hol több jó boxoló van, nem állít ki ellenfelet. Talán nem mer?

**XII. Kerékpárverseny tévelőnyel.** (Zártverseny.)  
Táv 3000 m.

Jüngling József (125 e) 6 p. 20 $\frac{1}{5}$  mp. I., Floryk Gyula (100 e) II., Birkner Rezső (100 e) III.

Tizenegyen versenyeztek. Jüngling szépen nyert.

**XIII. Akadályverseny.** (Zártvers.) Táv 1000 m. 12 ak.

Malcsiner Gyula 3 p. 46 $\frac{2}{5}$  mp. I., Rintel Géza II. Kakas Gyula III.

Hatan indultak. Malcsiner könnyen győzött.

**XIV. Vigaszverseny.** 200 m.

Schwarz Iván (M. T. K.) I.

**XV. Vigaszkerékpárverseny.** 2000 m.

Szabó István (N. K. E.) I.

Este bankett zárta be az igen szépen sikerült versenyeket, mely alkalommal Porzsolt Gyula elnök az értékes t. díjakat és érmekeket a győzteseknek buzdító szavak kiseretében kiosztotta.

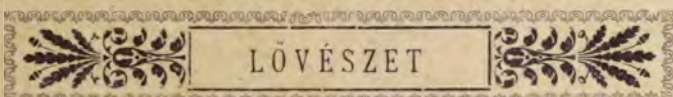
\* \* \*



**Az iskolai játékok kurzusa.** A közoktatásügyi miniszter míg egyrészt a városoknak meghagyta, hogy játszóterekről gondoskodjanak, másrészt arról is gondoskodik, hogy a tornatanítók a játékok tanításához őrtsenek. Egyhetes kurzusra hitta össze őket a székesfővárosba, október 8-án este volt az ismerkedő estéjük az István herczeg fogadóban 9-én, reggel pedig már meg is kezdték a tanulást a Markó-utczai reáliskolában, a hol Klamarik János dr. miniszteri tanácsos fogadta és üdvözölte őket. Előadó Szigetvári Iván dr. volt, a ki a játéknak a nevelésben való föladatáról beszélt Déli 10 órától 1-ig a városligeti mesterséges jégpálya területén gyűlt össze mintegy 50 tornatanító, kiket a Markó-utczai reáliskola tanára Ottó József dr. gyakorit be futó és labdázó játékokra. 9-én a fehér és fekete pártok kergetősi játékát, a futva ütőt, a róka, róka gyere ki, körben kergető, a labdakergető, a határ-rugólabda és a harpasztum játékokat tanulták. Különösen ez utóbbiak alkalmasak, hogy a tanulók kedvet kapjanak hozzájuk. Délután e játékokat középiskolai tanulók mutatták be, a kik már gyakoroltabbak a játékokban, a kurzus hallgatói nézők voltak.

**A győri vívókör megalakulása.** A győri vívókör mult pénteken este tartotta alakuló közgyűlését. A közgyűlés megalakította a tisztikart megválasztván elnöké Tury Sándor drt, igazgatóvá Veöreös Boldizsárt, titkárrá Mayer Lajos drt, pénztarossá Vlaszaty Ferenczet. Valasztmányi tagok: Fabiny Gusztáv, Jalsoviczky Géza, Kautz Gyula dr., Rohrer Miklós. A tagdíjakat évi 40 frtban állapították meg. Ugyanennyi a most belépő k zdők, tanulók díja is. A kör hétfőn megkezdte a vívásokat. Helyisege a főreáliskola tornaterme, melyet a közoktatásügyi miniszter átengedett.

**Sztrakay Norbert** jó hírnevű fővárosi vívómester, ki eddig is, egyikevel a legnagyobb és legszebben berendezett vívóhelyiséggel rendelkezett, ujabban, még kibővíté azt, e miatt az őszi tanfolyam csak október 15-én kezdődik.



## Budapesti polgári lövész-egyesület.

Tekintetes Szerkesztőség!

A budapesti polgári lövész-egyesület f. hó 5-én tartott rendkívüli közgyűlésén helyben hagyta a választmány azon intézkedését, hogy a tulajdonát képező — a II. ker. Oszlop-utczá végében levő szállótelkeit 20 részre parcellázta, és a parcellázott házhelyek eladását közhírré tette. Ezen parcellák megvételére máris érkezett be számos ajánlat, melyek közül 10-nek az ajánlata el is fogadtatott.

Névszerint elfogadtatott:

1. özv. Wawra Hermina ajánlata a 2 számú parcellára 2 frt 10 krjával  ölenként.
2. Zsulla Sándor ajánlata a 3 számú parcellára 2 frt 20 krjával  ölenként.
3. Koszovits József ajánlata a 6 számú parcellára 3 frt 14 krjával  ölenként.
4. Schuszbec Gyula ajánlata 7 számú parcellára 3 frt 7 krjával  ölenként.
5. Várady Aladár ajánlata a 10 számú parcellára 4 frt 11 krjával  ölenként.
6. Fömel Elek ajánlata a 12 számú parcellára 3 frt 10 krjával  ölenként.
7. Porth Béla ajánlata a 13 számú parcellára 3 frt 21 krjával  ölenként.
8. Hegedüs Rezső ajánlata a 14 számú parcellára 3 frt 21 krjával  ölenként.
9. Hirschberg Vilmos ajánlata a 16 számú parcellára 4 frt 25 krjával  ölenként.

10. Jancsó Jenő ajánlata a 18 számú parcellára 5 frt 32<sup>1</sup>/<sub>2</sub> krjával □ ölenként.

Kikkel a szerződés megkötését a közgyűlés elrendelte. A többi — még el nem adott telkek eladhatására a választmány feljogosított, és úgy — noha utóbbi időben ismét több reflectáns jelentkezett, — módjában áll bárkinek ezen szép és egészséges fekvésű, a városhoz igen közel eső és mindamellett jutányos áru háztelkeken otthont létesítenni.

Ajánlatos tehát, hogy reflectánsok ajánlataikat írásban, vádiummal ellátva, a lövész-egyesület választmányához mihamarább benyujtsák, a mely immár felhatalmazva van a szerződést az ajánlattevőkkel végérvényesen megkötni.

Ez idő szerint eladandók még a parcellázott telkekből a 8, 9, 11, 15, 17, 19, és 20 számú parcellák, nemkülönbén a lőtér oldalán levő 5228. helyr. számú 1000 □ ölnyi nagyságu telek is.

Felvilágosítást bármely irányban készségesen ad bárkinek az egyesületi pénztáros Ott Lajos ur, lakik: II. ker. Fő-utca, divatáru kereskedés.

Budapest, 1893. október 6.

Lakner János  
egyes. jegyző.

A budapesti polgári lövőházban 1893. szept. hó 24-én tartott díjlövészetben a következő céllövők nyertek díjakat:

I. A 225—300 m. távolságu mezei céltáblán 20 lövés közül legtöbbet talált: 1. Jellenek Antal, 2. Benkő Ferencz, 3. Welsch Emil, 4. Némái Antal, 5. Reich Zoltán, 6. Wolf D. György.

II. A 225—300 m. távolságu mezei céltáblán középlövésekre: 1. Korolovits Szilárd, 2. Némái Antal, 3. Benkő Ferencz, 4. Wolf D. György, 5. Jellenek Antal, 6. Welsch Emil.

III. Kezdők. A 150 m. távolságu céltáblán legtöbbet talált: 1. Rausch Ferencz, 2. Sigmund Sándor, 3. Pártos Gyula. A kezdők. Ugyanezen céltáblán középlövésekre: 1. Gerstenberger Emil, 2. Sigmund Sándor, 3. Gedeon János.

IV. A pisztoly céltáblán legtöbbet talált: 1. Dr. Axaméthy Lajos, 2. Jellenek Antal, 3. Pauer József, 4. Járítz András, 5. Gedeon János. A pisztoly céltáblán középlövésekre: 1. Dr. Axaméthy Lajos, 2. Pauer József, 3. Jellenek Antal, 4. Járítz András.

V. Kezdők. A pisztoly céltáblán legtöbbször talált: 1. Sigmund Sándor, 2. Pártos Gyula, 3. Rausch Ferencz, 4. Reich Zoltán.

VI. A vadász céltáblán legtöbbször talált: 1. Krappe Róbert, 2. Reich Zoltán, 3. Sigmund Sándor, 4. Lax Adolf.

VII. Hölgyek céltábláján nyertek; 1. Járítz Andrásné, 2. Bendel Gusztávné, 3. Forche Románné.

Az összes lövések száma 2641.

A budapesti polgári lövőházban 1893. év okt. hó 8-án tartott zár és hiba lövészetben nyertek díjakat:

I. A 150 m. távolságu rendes céltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált: 1. Benkő Ferencz, 2. Némái Antal, 3. Konda Samu (N.-Várad), 4. Reich Zoltán, 5. Welsch Emil, 6. Jellenek Antal, 7. Arnold Róbet, 8. Wolf D. György, 10. Matheides J. Dániel.

II. A 225—300 m. távolságu céltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált: 1. Jellenek Antal, 2. Welsch

Emil, 3. Némay Antal, 4. Benkő Ferencz, 5. Konda Samu, 6. Reich Zoltán, 7. Matheides J. Dániel, 8. Lax Adolf. Ugyanezen céltáblán középlövésekre: 1. Némái Antal, 2. Pártos Gyula, 3. Havas Sándor, 4. Welsch Emil, 5. Freyberger Pál, 6. Benkő Ferencz, 7. Wolf D. György, 8. Matheides J. Dániel, 9. Reich Zoltán, 10. Jellenek Antal.

III. Verseny céltáblán: 1. Konda Samu, 2. Wolf D. György, 3. Jellenek Antal, 4. Némái Antal, 5. Benkő Ferencz, 6. Matheides J. Dániel, 7. Gerstenberger Emil, 8. Freyberger Pál, 9. Gedeon János, 10. Welsch Emil.

IV. Vadász céltáblán: 1. Reich Zoltán, 2. Krappe Róbert, 3. Harsányi István, 4. Sigmund Sándor, 5. Lax Adolf, 6. Pártos Gyula.

V. Pisztoly céltáblán mely lövésekre: 1. Dr. Axaméthy Lajos, 2. Gedeon János, 3. Járítz András, 4. Pauer József, 5. Habicht Károly, 6. Wolf D. György, 7. Forche Román. Ugyanezen céltáblán találó díjak: 1. Dr. Axaméthy Lajos, 2. Pauer József, 3. Járítz András, 4. Harsányi István, 5. Jellenek Antal, 6. Forche Román, 7. Wolf D. György.

VI. Hölgyek céltábláján: 1. Forche Románné, 2. Reich Zoltánné, 3. Járítz Andrásné.

Az összes lövések száma 6668.

A zárlovészet után Siegmund Lajos zeneakadémiai tanár — egyesületi tag által rendezett hangverseny igen nagy és előkelő közönséget vonzott ki a lövöldébe, mely valódi művészi élvezetet nyújtott, érthető is ha felsoroljuk a közreműködőket. Siegmund Lajos ur, továbbá Avakumovics, Medvey Irma és Schmidt Mariska urhölgyek, kik szintén zeneakadémiai tanárnők és még többen.

A szép társaság a hangverseny után tánczra perdült, mely késő éjjeli órákig tartott.

Lakner János  
egyes. jegyző.

## VELOCIPÉDEZÉS.



### Az I. pozsonyi kerékpár-egylet

f. hó 1-én tartotta meg kedvezőtlen időben kerékpárversenyét, nagy érdeklődés mellett. A verseny lefolyása következő volt:

I. Juniorok versenye, 2000 méter távolsággal. Futottak: Schusster András, Dürrmayer Gusztáv, Günther Ágost és Pokorny Alajos. Az első Schuster András lett, 4 p. 17 mp. a többi úgy jött be sorban, a hogy felsoroltuk őket.

II. Vendégek versenye 2500 méter távolsággal. Részt vettek: Aigner, Gubinyi (a „Pozsony“ kerékpár egyesület tagjai) Lurion és Ranzenhofer Bécsiek; Lurion lett nagy könnyűséggel első, 5 p. 27 mp.

III. Verseny az I. P. K. E. bajnokságáért 5000 méter távolsággal. Versenyeztek: Kinzel J., Hanno Arthur, Hackenberger Zsiga, Wetschl K. és Preisak Ferencz. Győztes lett Kinzel, 10 p. 5 mp. második Hanno 10 p. 7 mp.

IV. Kezdők versenye 1000 méter távolsággal. Futottak: ifj. Sprinzel Móric, Lang Rudolf, Pflügel Tivadar és Zerne Alajos. Sprinzel nagy könnyűséggel lett első 2 pi 4 mp.

V. Kétüléses kerékpárverseny, 2000 méter távolsággal. Részt vettek: Hanno Arthur Dürmayer Gusztávval, Kinzel József Marschal Károlyval és Fuchs Ágost Ferenczel. Kinzel és Marschall erős küzdelem után lettek győztesek.

VI. Magas kerékpárverseny, 2000 méter távolsággal. Futottak: Günther Ágost, Pokorny Alajos, Schuster András és Steltzer Henrik. Günther lett győztes.

VII. Kerékpárverseny a Pozsony vármegyei bajnokságáért 5000 méter távolsággal Futottak: Hanno Arthur, Kinzel József; Hackenberger Zsiga, Haas Károly, Aigner Ernő- Pozsonyból, Katona Pál és Jassevits Nagyszombatból. Igen szépen győzött Hanno Arthur 9 p. 54 mp.

VIII. Magas kerékpárverseny. Seniorok versenye 1000 méter táv. Futottak: Marschall Károly, Dürmayer Gusztáv és Kinzel József. Első Marschall lett 6 p. 7 mp.

IX. Idősek (kik 30 évet betöltöttek) versenye. Hackenberger Zsiga, második Wetschl harmadik Stelzer.

X. Verseny térelőnyvel. Részt vettek: Schuster, Hackenberger, Günther, Lang, Hanno, Kinzel. Első lett Hanno.



### A „pécsi kerékpár-egylet“

versenye és zászlószentelése nagy és diszes közönség érdeklődése mellett folyt le. A felvonulásban részt vettek a „Hunnia Magyar Bicycle-Club“ és zombori „Sport-egylet“ több tagja s több vidéki vendég is.

A verseny első pontja a 121 klm. nagy távverseny volt Pécs, Siklós, Villány, Liparica, Mohács és Pécs utjain. Indultak Bedő Imre, Boglár Tivadar és Littke Lenczi d. e. 9 órakor és délután 3 óra 10 perczkor holt versenyben a legjobb erőben érkeztek meg a célhoz.

A második számára e versenynek a 10 klm. távon mely a szabolcsi uton volt, elsőnek beérkezett Pintér Ferencz a P. K. E. 22 p. 5 mp. díj ezüst érem, 2-ik Ujváry Géza P. K. E. 23 p. 3 mp. nagy bronz érem, 3-ik Fürst Kálmán P. K. E. 23 p. 15 mp. bronz érem, 4-ik Mayer Károly Leo Z. S. E. 25 p. kis bronz érem és 5-ik lett Stein Oszkár 26 p. alatt.

Harmadik versenyben a 34 klm. távon Pécsváradra és vissza hatan vettek részt. 1-ső Moravec Zsiga; Hunnia M. B. C. 1 óra 28 p. 5 mp. díja ezüst érem, 2-ik Patay Vilmos P. K. E. 1 óra 32 p. 1 mp. kis ezüst érem, 3-ik Csurda Henrik P. K. E. 1 óra 34 p. 2 mp. bronz érem, 4-ik Lővy Lajos P. K. E. 1 óra 36 p. 2 p. alatt kis bronz éremmel díjazva.

A verseny után a közel 100 kerékpáros a városba vonult be a zászló szentelésre. A zászló egyik oldala kék, másik sárga selyem, az egylet címerével, és a babér és tölgy koszoruban a következő jelmondat:

„Edzett testben nemes szellem  
Ez legyen a jelszavunk,  
A kerékpár gyorsasága  
Hirdesse hogy haladunk!“

És az egylet üdvözlője: „Adj Isten, — Minden jót!“

Az első szeget Kissné urhölgy ütötte a nyélbe e szavakkal „Haladjanak előre“. A második szeget az egylet elnöke Zsolnai Vilmos e szavakkal „Jelszavunk teljesejdk!“ A harmadikat mint keresztapa Ludvig Gyula a H. B. C. kiküldötteje.

— t. —

A Bécsi nemzetközi kerékpárverseny m. hó 17-én folyt le igazán nagyon érdekes küzdelmekkel, a Budapestről is nagyon jól ismert bajnokok mind résztvettek a versenyekben, B e y s c h l a g Ottó három győzelmet aratott, Breitling Oszkár a manheimi bajnok háromat, egyet egyet Blank F, Titsch és Lurion.

A „Pécsi athlerikai klub“ vasárnap f. hó 8 án tartotta évi rendes közgyűlését, melynek első tárgyát az elnöki jelentés képezte; a számvizsgáló bizottság befejezvének működését, a pénztárosnak a felmentvény megadatott, Ezután az elnök a tisztikarral együtt leköszönt. A korelnökséget Németh József ur foglalja el. A tisztkar egynangulag a következőképen választotta meg: Elnök: Egy Béla dr. Alelnök: Hainess Károly, titkár: Notter Jenő, Jegyző: Tabak Lajos, Pénztáros: Piacsek Viktor, Segéd pénztáros: Fábry Gyula, Szertáros: Lauber Dezső, Segéd szertáros Zsolnay Gyula, Orvos: Johan Béla dr. Ügyész: Floris Endre dr. A választmány titkos szavazás folytán így alakult meg: Németh József, Nagy Géza dr. Bodó Aladár dr., Nemes Vilmos dr. Taizs József, Liszky Bálint, Zsille Ferencz. Ott Béla. Póttagok: Piacsek Gyula, Wallerstein Bodog dr, Insel Jenő, Maletér István. A jövő évi költségvetés megállapítván, következett a behajthatatlan követelések leírása, Ezzel a közgyűlés véget ért. Este a Vademberben bankettre jöttek össze a klub tagok és többen mint vendégek. A felköszöntők sorát Floris Endre dr. kezdte meg. éltetve az elnököt; Egy Béla dr. elnök a klubot éltette Nagy Géza dr. Bodó Aladár drt, Notter Jenő titkár, a barátságra, mint a társadalmi élet fentartójára ürité poharát. Floris dr. Váry Elemért, mint a hadsereg képviselőjét éltette. Beszéltek még Bodó Aladár dr. Hainess Karoly stb. Kitünő hangulat és Rácz Gusztai fekete gyerekeinek notája mellett a társaság csak a késő éjjeli órákban oszlott szét.



### A testi nevelés az angol internatusokban.

Irta: Dr. Erődi Béla kir. tanácsos, tankerületi főigazgató.

Felolvasatott a paedagogiai társaságnak 1893-ik évi május 21-iki ülésén.

(Vége.)

Christ's Hospital.

Legvégül hagytam a Christ's Hospital intézetet. Ez London kellő közepén van, a St. Pál katedrálja közelében, a New-gate nevű börtönnek átellenében. VI. Edward király 1553-ban alapította e nagy intézetet 1200 fiu és 100 leány számára, melynek 60,000 font évi jövedelme van. Egy régi XIII-dik századbéli szürke barátokostorban, mely egykor kitünő emberek temetkező helyéül szolgált, van az iskola elhelyezve. Az intézetet a „court of governors“-testület vezeti, s az elnök, pénztáros és 50 tagból álló választmány igazgatja. A mint az intézethez közeledtem, a New-gate-Street-ben már hallható volt a tanulók zivaja az utcára nyíló udvarban, hol épen játszó és üdülő órájuk volt. A fiúk régi viseletét ma is híven megtartották. Ez áll térdnadrágból, sárga harisnyákból, derékon átkötött kék kabátból, fehér nyakkendőből, és kivágott papucsból; a fiúk télen-nyáron egyaránt mindig hajadon fővel járnak, az intézeten kívül

is. Kék, dominószerű kabátjukról egyszerűen blue-coat boyoknak is nevezik. Csak 9 és 10 év közötti szegény gyermekeket vesznek fel az intézetben. A felvétel után egy évet előkészülettel Hertfordban töltenek s csak aztán viszik Londonba az anyaintézetbe, hol 16 éves korukig kereskedői pályára képezik ki őket. A jobb tehetségűek közül többeket egyetemi pályára bocsátanak, ezeket görögöknek (grecians) nevezik. A tanulók közül negyvenet Kings boyoknak neveznek; s II. Károly király alapítványán vannak, s mennyiségteni szakmára készülnek. Ezeknek különös kiváltságaik vannak, így újév napján a királyi udvarba vezetik őket; husvét keddjén pedig a Lord Mayor fogadja őket a Mansion Houseban s ilyenkor minden fiú kap egy új veretű aranyat, melyet akkor hoztak a pénzverőből. A nagy teremben (the Hall) a főtanulók évenként nyilvános szónoklatokat tartanak. Nagybőjtben minden csütörtöki napon este 7 órakerül nyilvános étkezés van az intézetben, melyhez a közönséget is bebecsátják. Ezek az étkezések különös szertartásokkal járnak, melyek inkább naiv természetűek, mint épületesek. A Christ's Hospital növendékeiből is került sok érdemes férfi Angliának; ezek közül kiemelhetők: William Camden, Stillingfleet, Middleton, Dyes, Sam. Richardson, S. T. Coleridge, Ch. Lamb, Leigh Hunt és Sir Henry Sumner Maine.

Az intézetet szívesen megmutogatták s hozzá felvilágosítással és útbaigazítással is szolgáltak minden kérdésemre. A tanulók mindnyájan egy közös nagy ebédlőben étkeznek, eledeleik elég jók, táplálók, de igen egyszerűek. A hálótermekben, melyek közül kettőt néztem meg, 60—70 tanuló alszik együtt; ezek a termek felszereléseikkel együtt nagyon egyszerűek s tisztaság tekintetében nem épen kifogástalanok. A tanulók maguk végzik a házi rend feletti felügyeletet; minden 60—70 főnyi csapatnak van öre (warden), a ki e tiszttel van megbízva. Ebédnél úgynevezett dajkák (nurses) ügyelnek fel a rendre, kik egyszersmind a háztartásban segédkeznek és a fiúk fehér ruháit gondozzák.

Az angol tanférfiak, midőn iskoláikat meglátogattam azt mondták nekem, hogy mi magyarok annyira haladtunk a tanügyi terén, s viszonyainak annyira különböznek az övéiktől, hogy alig fogok találni náluk olyasmit, a mit otthon értékesíteni lehetne. Bár mindkét állításra nézve teljesen egyetértettem velük; de azért mégis másképen vontam le magamnak a következtetést abból, a mit az angol iskolákban láttam tanultam.

Megtanultam először azt, hogy az iskolai tradíciónak, a megcsontosodott szokásnak oly szívós fentartását sehol se lehet annyira tapasztalni, mint Angliában, hol még a lényegtelen külsőséghez is bizonyos féltékeny kegyelettel ragaszkodnak, mint azt a Christ Hospital példája mutatja. Ez egyik jellemző vonása az angol iskoláknak. A latin versek iratását, például, ma már az angol tanügyi körökben is eredménytelen, fölösleges, időpazarló munkának tartják, ezt az ítéletet hallottam magam is több angol tanférfitől; de azért e nyügtől még sem tudnak, még sem akarnak megszabadulni. A tudományok haladását, a gőz és villamoság vívmányát sehol se látjuk annyira felhasználva a gyakorlati életbe mint Angliában; de azért az iskolában ma is csak a legkezdetlegesebb fokon tanítják a mennyiségtant és fizikát. Az angolok, igaz, jóval kevesebbet tanítanak, mint mi a fizikából, mennyiségtanból de azt alaposan, melyre hatóan tudják értik a tanulók. Nálunk „sokat tanítani” a jelszó; de a tanuló tudása élettelen, felszínes marad; megemésztetlenül zsufolódik össze a tanuló fejében, míg aztán onnan lassankint kipárolg. — Az angol az életnek

praktikusan tanít; a mi tanításunk még ma is nagyon elméleti, doctrinair; a tanuló abból, a mit az iskolában gyűjt, csak igen keveset tud az életben értékesíteni; az angol mindazt, a mit az iskolában elsajátított, már mint kész kincset viszi magával az életbe s azt ott busásan tudja kamatozni. Megtanultam továbbá az angoloktól, hogy nálunk a tanár első gondolja a nevelés.

Az iskola maga nevelő-intézet még akkor is, hogy ha az belakó rendszerrel nincs is összekötve. Az iskola, ha gondolja veszi az ifjút, úgy annak kiképzésében egész munkát végez; mert a tanítás csak félmunka nevelés nélkül. A boarding-houseoknak ez a nagy fontosságú szerepe van az angol iskola életében. Mennyivel hátrább állunk mi ebben a tekintetben! Nálunk a koszt-házak rendszere virágzik. Hogy mi a kosztház a mi iskolánkra nézve, azt szakférfiak előtt fölösleges fejtegetnem; érezzük mi mindnyájan ennek káros hatását tanuló ifjainkra; látjuk, hogyan dolgozik a kosztház épen az iskola ellen, hogyan igyekezik a kosztadók a tanulót támogatni az iskola törvényeinek kijátszásában, hogyan engednek meg mindent a kosztos fiúnak, csak-hogy el ne veszítsék. Az angol iskola nevelési elvei között legelső helyen áll a kötelességtudásra, a komoly munkára, engedelmisségre rendszeretetre való szoktatás. Aztán ezzel együtt megszoktatja a tanulót, hogy tudjon lemondani, hogy kevéssel beérje, magát másoknak alárendelni tudja. Ezt érvényesíti a fagging-rendszerrel, mely szerint a legelső főuri család gyermeke is szolgálkodással kezdi tanulmányait. Kemény lecke, de egész életére megmarad nyoma lelkében. Igazán demokrata szellemű nevelés. Nálunk is van demokrácia, de csak szóval; igaz, sehol sem hangoztatják, de seholsem magyarázzák is annyira félre azt a fogalmat, mint minálunk, hol az igazi demokrácia legkevésbébbé otthonos.

Az angol iskolák gondosan nevelik az ifjú individualitását. Nem vallják azt, mint minálunk, hogy minden tanulónak okvetlenül szellemi omnibusnak kell lennie, hogy egyaránt kell tudnia a humaniorákat és reál-tárgyakat; hanem engedik érvényesülni a fiúnak egyéni hajlamait, külön tehetségeit. Ha látják, hogy valamely tárgyban nem bir eredményt felmutatni, azt tovább nem faggatják, ott elnézők, engedékenyek; de annál többet kívánnak tőle azon tárgyból, melyben nyilvánvalók képességei.

Aztán tetszett nekem az angolok nevelési rendszerében az az önállóságra, erkölcsi függetlenségre való szoktatás. A növendékek magukra hagyatva, megtanulnak saját lábukon járni, egymást kölcsönösen nevelni, a mint azt az élet maga szokta cselekedni; nem várnak mindig és minden dolgaikban kívülről jövő utasítást, támogatást; hanem megkeresik azt önmagukban, saját énjükből fejtik ki az életelveket; szóval megtanulják a savoir vivre-t. Ennek a nevelésnek kell tulajdonítani azt, hogy az angol minden éghajlat alatt, minden körülmények között megtud állani, otthont teremt magának és jól érzi benne magát. Örömet, nem kellemetlenül megy hazáján kívüli missiókra s ott nem jut eszébe azt mondani, hogy száműzetésben van. Hanem az a kis darab föld, a melyen áll és hazájának ügyében munkálkodik, az az ő szabad Britanniájának földje, s az ő édes otthona.

Erre a feladatra egész ember kell nekik. Azért a szellemi képzést a testi neveléssel teszik egészszé. Rövid előadásom keretében is volt alkalmam rámutatni arra, hogyan nevelik az angolok testileg az ifjakat, hogyan edzik és képezik őket erős ferfiakká. Ennél ideálisabb és eredményében üdvösebb testi nevelést nem képzelhetek.

Mindezeket összevéve, erős meggyőződéssel állí-

hatom, hogy mi sokat, igen sokat tanulhatunk az angoloktól, a nélkül, hogy az ő intézményeiket akarnók a mi talajunkba átültetni, az ő eljárási módjukat akar-nók utánozni. Azok ott tenyésznek csak jól az ő külön talajukban, az ő sajátos klímájukban; de tanulhatunk tőlük nevelési irányelveket, melyeket a mi saját intézményeinkkel kell összhangba hozni, azokkal kell érvénye-síteniünk.

Azon kevés idő alatt, melyet Angliában töltöttem s intézményeinek tanulmányozására szenteltem, két érzés gyökerezett meg erősen lelkemben. Megerősödött bennem először az a tisztelet, szeretet és rokonszenv, melylyel az angol nép, annak intézményei és irodalma iránt vi-seltettem. Minden lépten, nyomon éreztem itt, hogy egy hatalmas, nagy nép földén járok, hol annyi mindent tan-ulhatunk, annyi mindenben lelkesülhetünk. És másodszer megerősödött bennem a vágy, hogy ezt az országot újra és újra fölkereshessem s behatóbban is tanulmá-nyozhassam.



## Intézeti tornaversenyek.

### A jászberényi községi kath. főgymnasiumban

a versenynyel összekötött tornavizsgálatok két-két csoportba osz-tással az I—IV. o. tanulók június hó 22-én, az V—VIII. o. tanulók pedig június hó 23-án d. u. 5— $\frac{1}{2}$  óráig tartattak.

A növendékek a tornatanárok vezetése alatt tornaingben és sap-kában, az orsz. tornaversenyben részt vett 24 tanuló egyenruhában, zászló alatt, és dobszó mellett kettős rendoszlopban vonultak ki a tanintézetből a teljes felszerelésű nyári tornakertbe, a hol mindkét nap a szülők, hatóságok és érdeklődő közönségből összevegyült ven-dégek nagy száma várta az érkezőket.

A megérkezés után kezdetét vette a vizsgálat, melynek befejez-tével az igazgató, a verseny kezdetét jelezve, arra busditotta az ifjakat, hogy a versenyben minél élénkebb részt vegyenek, annál is inkább, mint hogy a győztesek a nagyérdemű közönség adományai-ból külön jutalmakban is részesülnek.

A verseny feladatai a következők voltak: a) Az I—IV. o. tan-ulóknak részére:

I. II. osztály: mászás egy póznán: távolugrás és 100 m. futás a külső széles köruton.

III. IV. osztály: Kötélmászás; mászás két póznán; magasugras és 100 m. futás a külső széles köruton.


b) Az V—VIII. o. tanulók részére:

V. VI. osztály: Korlátgyakorlatok; bakugrás; lóugrások és 150 m. futás a külső széles köruton.

VII. VIII. osztály: Hosszú lóugrás; magasugrás szabadon és rúddal; discusdobás.

A versenyben úgy a kisebb mint a nagyobb tanulók élénk részt vettek.

A versenybizottságot az igazgató elnöklete alatt Baranyi B., Paraj I. főgymn. tornatanárok és ifj. Streitman A., főgymn. r. alkották.

Az iskolaorvosi tisztet tek. dr. Király Gáspár, megyei t. főor-vos  volt szives viselni. A versenyekben győztesek következő jutalmakat kaptak:

1. Tek. dr. Vavrik Ágoston, nyug. ezredorvos úr ajándékából egy diszes nikkeltintartót, mint a VII. VIII. o. tanulók első díját: Bohus Béla, VIII. o. t. discusdobásért és a gyakorlatok szabatos kiviteléért.

2. T. Dobos Adolf, tánczmester úr adományából (6 frt) egy csinos tintartót, mint a VII. VIII. o. tanulók második díját: Schächter Ferencz, VIII. o. t. rúddal való 176 cm. magasugrásért.

3. Ugyanazon adományból egy asztali álló hőmérőt, mint az V. VI. o. tanulók első díját: Márkus Miksa, VI. o. t. a gyakorlatok szabatos kiviteléért.

4. Ugyanazon adományból egy tollkést, mint az V. VI. o. t. második díját: Fuchs Kázmér, V. o. t., mint a futásban győztes.

5. Tek. Czettler Ferencz, mérnök úr adományából 4 koronát, mint a III. IV. o. tanulók első díját: Hegedüs József, IV. o. t. 4.50 m. távolugrásért.

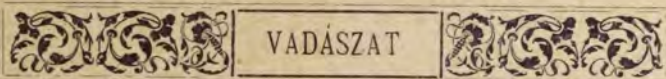
6. Tek. Merkl János, helybeli gyógyszerész úr ajándékából egy csinos tollkést, mint a III. IV. o. tanulók második díját: Juhász István, III. o. t. 142 cm. magasugrásért.

7. T. Dobos Adolf, tánczmester úr fentebbi adományából egy körzőkészüléket: Hirschler Árpád, III. o. t. magasugrásért.

8. Tek. Merkl János, helybeli gyógyszerész úr ajándékából egy jegyzőkönyvet: Jankovits János, I. o. t. gyorsfutásért.

Az ajándékokat az igazgató elismerő és buzdító szavak kísé-re-tében nyújtotta át a győzteseknek.

**X. Kölsz György fényképészeti műintézet Buda-pest, V. hatvani-utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állo-más. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, több-szörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról, sat. Photolithographia, cinkographia, fénynyomat, autogra-phiai fénymásolat.**



**Nemzetközi agárverseny lesz Czinkotán ez évi november hó 9-én és a reá következő napokon. Kez-dete reggel 10 óraker Czinkotán a „Nagy iteze” korcs-mánál. Díj 3000 korona, a melyből serleg 1900 korona értékben és 1000 korona készpénzben a győztesnek, 500 korona az utolsó futásban leezett agárnak és egyen-kint 250 korona az utolsó előtti összevetésben leezett két agárnak. A nevezésre való jogosultság bejelentését október hó 15-ikén este 6 óraker zárják le. Nevezésre előjegyzések dr. Magyar László titkárhoz (Budapest, lovaregyesület) küldendők.**

**A budapesti rókafalka.** Gr. Nádasdy Ferencz falka-nagy személyes felügyelete alatt már több nap óta foly-tatja gyakorló vadászatait, melyre a mostani nedves időjárás nagyon kedvező. Az első rendes találkozó, mint nekünk írják, e hó 15-ére lesz kitűzve, de már most is vannak, a kik a korai óra daczára, nyeregbe ülnek, hogy részt vegyenek e férfias mulatságban.

**Medvevadászat Herkulesfürdőn.** A magyar határszél ter-mészeti szépségekben gazdag fürdőhelyén, a vadregényes Herkules-fürdőn, most is szép számban vannak vendégek. Kovács Leó honvéd-ezredes, a fürdő felügyelője, ki ezt a területet a teljesen eloláhosodott vidék cenztrumában a magyarság valóságos védővárává emelte, leg-utóbb a vendégek szórakozására nagy medvevadászatot rendezett. Négy medvét hajtottak fel s leterítették egy hatalmas, százhetven kilos fekete maczkót, a melyet aztán vig zeneszó mellett, diadalmas menetben vittek be a fürdőbe.

# FÖLDESZ L.

puskamüves Budapest, Muzeum-körút 9 szám.



ajánlja jó hírnevű

## fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket**. Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek, javítások legolcsóbban számíttatnak.

## PORZSOLT ERNŐ

műépítész, építőmester és törvényszéki hit. szakértő

építési irodája

Budapest, V. ker. Kálmán-utca 19. szám.

Elvállal mindennemű építkezéseket, villákat, kastélyokat, bérházakat, középületeket, templomokat stb.



Több fővárosi kész ház, villa és üres telek eladásával megbizva.

# LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú ivókutforrás és gyógyfürdőhely.

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márciustól október végéig.

Gyógyjavallatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknél, csúzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, diszes és kényelmesen berendezett szállodák és magangyógyintézetek.

(500 vendégszoba.)

Kitünő étkezés, mérsékelt árak.

Vasúti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vasúti állomás: Zsolna  
onnan omnibuszszal  
Állandó posta- és  
távirda-állomás.

**RAJECZ FÜRDŐ**  
(Magyar Gastein) a regényes Vág-völgyben.

Timsós-  
vasas hév-  
források 34°C.

Specialis fürdő női

bajok ellen. Combinált hideg-  
viz-gyógy mód (Kneip-Kura). — Kli-  
matikus gyógyhely 420 m. magasságban  
őzondús, pormentes evetővel. — Északról tel-

jesen védve. **Gyógyjavallatok:** csúz, köszvény, bőr-  
bajok, görvélykór, angolkór, sápkór, vérszegénység, idegbajok, neuras-  
henia, neuralgiák, ischias. Női bajokban (méh-, hüvelyhurut, izzadmá-  
nyok stb. 4—5 heti használat után legbiztosabb sikerű. Subalpin klímá-  
jánál fogva általános gyengeségnél, a légutak hurultjainál indikált. — Vil-  
lanyozás, massage. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, teke-  
pálya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó tejes ellátás, elő és utó-  
évadban már 2 frrtal feljebb naponként.

Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Buda-  
pest, II. ker. Corvintér-ter 2. sz.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

## Gróf VAY LAJOS

a kir. m. tud. egyetem vivómestere

folyó év október elején nyitja meg vivótermét. A tan-  
folyam június hó 1-ig tart. A tandíjak a következők:

Házhoz járva:

Külön óra ... .. 960 korona

A vivóterembe járóknak:

Magánóra 1 ur részére	400 korona
2 „ „	600 „
3 „ „	600 „
4 „ „	640 „
5 „ „	650 „
6 „ „	660 „
Közös óra	100 „
Egyetemi órák	80 „

KARLSBADI  
cipő-külön-  
legességek.



Kajári  
Dezső

Budapest, Dorottya-utoza 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

ferfi-, női- és gyermek-czipő-árúit  
az őszi idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyelemmel  
velocipédező-, turista és hegymászó tornaczipő-  
ket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére  
ugymint: tisztí cipők, galoschnik vagy gumi cipők,  
ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra kü-  
lönlegességeket nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsab-  
ban cszközöltetnek.